
ΤΕΙ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: **Ο ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΣΤΟ
ΔΗΜΟ ΑΡΧΑΝΩΝ**

ΟΝΟΜΑ ΣΠΟΥΔΑΣΤΗ: ΜΑΚΡΑΚΗ ΘΕΟΝΥΜΦΗ

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΣΤΑΥΡΟΣ ΧΡΗΣΙΜΟΣ

ΚΑΛΑΜΑΤΑ, ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2005

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΥΛΗΣ¹

ΕΙΣΑΓΩΓΗ: Μύηση στο θέμα της εργασίας	
Επιχειρησιακός Προγραμματισμός	Στρατηγικοί στόχοι
I.	
Υφιστάμενη κατάσταση	Επιχειρησιακοί στόχοι
II	
Αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης- SWOT ανάλυση	Οικονομικός Προγραμματισμός
	ΕΠΙΛΟΓΟΣ: Επίλογος - Συμπεράσματα

¹ Στο καρτεσιανό πλάνο συνιστάται η στήλη του πρώτου μέρους να παριστάνεται με μπλε χρώμα και η συμμετρική στήλη του δεύτερου και τελευταίου μέρους με κόκκινο χρώμα. Επίσης η εισαγωγή και ο επίλογος παριστάνονται με πράσινο χρώμα.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	5
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	6
1. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΣΤΟΥΣ ΟΤΑ.....	8
1.1 Διάκριση Επιχειρησιακού – Στρατηγικού σχεδιασμού στους ΟΤΑ.....	8
1.2 Αναγκαιότητα εφαρμογής Επιχειρησιακού Προγραμματισμού στην ΤΑ....	9
1.3 Εξελίξεις στην Τοπική Αυτοδιοίκηση.....	10
1.4 Προώθηση Επιχειρησιακού Προγραμματισμού από την Πολιτεία – Πρόγραμμα «ΘΗΣΕΑΣ».....	11
2. ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΡΧΑΝΩΝ.....	12
2.1 Ταυτότητα του Δήμου.....	12
2.1.1 Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του Δήμου Αρχανών.....	12
2.2 Εξωτερικό – Τοπικό Περιβάλλον.....	14
2.2.1 Τομέας Φυσικού Περιβάλλοντος.....	14
2.2.2 Τομέας Οικιστικό Περιβάλλοντος.....	16
2.2.2.1 Αναπλάσεις.....	21
2.2.3 Τομέας Κοινωνικού Περιβάλλοντος.....	24
2.2.3.1 Υγεία.....	24
2.2.3.2 Εκπαίδευση.....	25
2.2.3.3 Αθλητισμός.....	26
2.2.3.4 Πολιτισμός.....	27
2.2.3.5 Κοινωνική Πολιτική – Εθελοντισμός – Επικοινωνία.....	29
2.2.3.5.1 Τοπική Ανάπτυξη και Κοινωνική Πολιτική.....	33
2.2.4 Τομέας Οικονομικού Περιβάλλοντος.....	36
2.3 Εσωτερικό Περιβάλλον.....	38
2.3.1 ΟΕΥ (Οργανισμός Εσωτερικής Υπηρεσίας).....	38
2.3.2 Προσωπικό του Δήμου.....	41
2.3.2.1 Οργανικές θέσεις που προβλέπονται.....	41
2.3.2.2 Καλυμμένες θέσεις στο Δήμο Αρχανών.....	42
2.3.3 Διαδημοτικές συνεργασίες του Δήμου Αρχανών.....	44
2.3.4 Υπηρεσίες και φορείς του Δήμου Αρχανών.....	44
2.3.5 Εξοπλισμός.....	46
2.3.5.1 Λογισμικό Software Η/Υ.....	46

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

2.3.5.2 Hardware.....	47
2.3.6 Αξιολόγηση Υφιστάμενης κατάστασης (SWOT Ανάλυση).....	48
3. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ.....	50
3.1 Στρατηγικοί στόχοι (8 ετίας).....	50
4. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ.....	54
4.1 Επιχειρησιακές Δράσεις.....	55
4.1.1 Φυσικό Περιβάλλον.....	55
4.1.2 Οικιστικό Περιβάλλον.....	60
4.1.3 Κοινωνικό Περιβάλλον.....	63
4.1.3.1 Υγεία.....	63
4.1.3.2 Πολιτισμός.....	63
4.1.4 Κοινωνική Πολιτική.....	65
5. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ.....	68
5.1 Πρόβλεψη λειτουργικών δαπανών Δήμου Αρχανών για τα έτη 2006–2007–2008.....	70
5.1.1 Πρόβλεψη επενδυτικού σχεδίου ετών 2006 – 2007 – 2008 Δήμου Αρχανών.....	71
5.2 Διαχρονική απεικόνιση των αναγκαίων εσόδων για την κάλυψη των λειτουργικών και επενδυτικών δαπανών (έτη 2005 -2008).....	74
5.3 Συνολική διαχρονική εικόνα της εξέλιξης εσόδων – εξόδων του Δήμου Αρχανών.....	76
ΕΠΙΛΟΓΟΣ – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	77
ΠΗΓΕΣ.....	79

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Τα στοιχεία τα οποία έχω συλλέξει για την υλοποίηση της πτυχιακής εργασίας προέρχονται από προφορικές συνεντεύξεις και συζητήσεις με υπαλλήλους του Δήμου Αρχανών.

Η εργασία στηρίχτηκε σε σχετική με το θέμα βιβλιογραφία, ενώ μια κύρια πηγή άντλησης στοιχείων αποτέλεσε το διαδίκτυο.

Τέλος, σημαντική ήταν και η εμπειρία που απέκτησα όσον αφορά τα προγράμματα του Δήμου υπέρ της απασχόλησης, μέσα από την πρακτική μου άσκηση στην Αναπτυξιακή Ηρακλείου Α.Ε.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Κάθε Δήμος έχει να επιδείξει την ιστορία του και συγχρόνως καλείται να αντιμετωπίσει το μέλλον. Η πρόκληση του μέλλοντος γεννά ερωτηματικά για το πως ο Δήμος θα συνεχίσει τη δραστηριότητά του με μόνο βέβαιο και πραγματικό στοιχείο τη σημερινή του κατάσταση. Η σημερινή λειτουργία του Δήμου οφείλεται σε ειλημμένες αποφάσεις, ενώ η μελλοντική του πορεία εξαρτάται από αποφάσεις που πρόκειται να ληφθούν τώρα.

Η παρούσα εργασία, αφορά τον επιχειρησιακό προγραμματισμό του Δήμου Αρχανών. Σκοπός του Επιχειρησιακού Προγραμματισμού, είναι να καθοριστεί πως θα γίνει η μετάβαση από το σήμερα στο αύριο. Ιδιαίτερα δε για τους αναπτυσσόμενους Δήμους αυτό το εγχείρημα έχει καταλυτική σημασία.

Οι Αρχάνες είναι μία ελκυστική κωμόπολη με διαρκή ζωή από το 6000 π.Χ.. Αποτελεί ένα πρότυπο οικισμό που κατορθώνει να διατηρεί την ταυτότητά του από τα βάθη της αρχαιότητας μέχρι σήμερα, παντρεύοντας τα ισχυρά παραδοσιακά στοιχεία του με τα σύγχρονα δεδομένα της εποχής μας, σε μια δυναμική και λειτουργική σύνθεση που επιβεβαιώνει ότι «ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΕΙ ΠΑΡΕΛΘΟΝ ΧΩΡΙΣ ΜΕΛΛΟΝ».

Η εργασία χωρίζεται σε δύο μέρη. Το πρώτο μέρος αφορά την Υφιστάμενη κατάσταση του Δήμου ενώ το δεύτερο αφορά στη μελλοντική του πορεία.

Σκοπός του 1ου κεφαλαίου είναι η κατανόηση της έννοιας του Επιχειρησιακού Προγραμματισμού.

Στο 2ο κεφάλαιο παρουσιάζεται η υφιστάμενη κατάσταση του Δήμου. Γίνεται μια σύντομη ανάλυση για την ταυτότητα καθώς και για τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του Δήμου Αρχανών. Ακολουθεί μια λεπτομερής ανάλυση της μέχρι τώρα πορείας του Δήμου τόσο στο εξωτερικό- τοπικό περιβάλλον όσο και στο εσωτερικό περιβάλλον του Δήμου. Το κεφάλαιο κλείνει με την αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης (SWOT ανάλυση).

Στο 3ο κεφάλαιο παρουσιάζονται οι στρατηγικοί στόχοι του Δήμου. Είναι με λίγα λόγια το όραμα του Δημοτικού Συμβουλίου για τα επόμενα χρόνια.

Στο 4ο κεφάλαιο παρουσιάζονται οι επιχειρηματικές δράσεις του Δήμου στο εξωτερικό – τοπικό του Δήμου.

Ακολουθεί το 5ο κεφάλαιο όπου παρουσιάζεται ο οικονομικός προγραμματισμός του Δήμου Αρχανών. Εδώ γίνεται πρόβλεψη των λειτουργικών δαπανών και του επενδυτικού σχεδίου του Δήμου για τα επόμενα χρόνια.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η εργασία κλείνει με το κεφάλαιο: Επίλογος – Συμπεράσματα, όπου αξιολογείται η εικόνα – πορεία του Δήμου Αρχανών.

ΜΕΡΟΣ Α

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο:

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΣΤΟΥΣ ΟΤΑ

1.1 Διάκριση επιχειρησιακού – στρατηγικού σχεδιασμού στους ΟΤΑ

Το στρατηγικό σχέδιο, εκφράζει το όραμα του Δημοτικού Συμβουλίου και της Δημοτικής αρχής για το Δήμο και αποτυπώνει τους σκοπούς και τις κοινωνικές ανάγκες που θα ικανοποιηθούν καθώς και τις πολιτικές, τις αξίες και τη φιλοσοφία της λειτουργίας του Δήμου.

Το στρατηγικό σχέδιο προσδιορίζει:

- Την επιθυμητή μελλοντική κατάσταση του ΟΤΑ ως διοικητικού, πολιτικού και αναπτυξιακού φορέα
- Και τη βέλτιστη πορεία που θα πρέπει να ακολουθήσει για να επιτύχει την επιθυμητή μελλοντική κατάσταση

Ο χρονικός ορίζοντας του στρατηγικού σχεδίου μπορεί να είναι μακροπρόθεσμος (8-10 έτη).

Ο επιχειρησιακός προγραμματισμός είναι μια συνοπτική περιγραφή των στόχων που ελπίζει να επιτύχει ο Δήμος σε ένα χρονικό ορίζοντα 4-5 ετών.

Το επιχειρησιακό σχέδιο, είναι ένα κείμενο το οποίο φανερώνει τους στόχους αλλά και τις προτεραιότητες που τίθενται, περιγράφοντας το σχέδιο δράσης του Δήμου με το οποίο θα επιτευχθούν οι στόχοι αυτοί.

Σκοπός του επιχειρησιακού σχεδίου, είναι η ανάδειξη των τοπικών προβλημάτων και ο προσδιορισμός των μέσων για την επίλυση αυτών. Επιπλέον, στοχεύει στην ενίσχυση της οικονομικής βιωσιμότητας και στη βελτίωση της ποιότητας ζωής μέσω αποδοτικότερων λειτουργιών.

1.2 Αναγκαιότητα εφαρμογής επιχειρησιακού προγραμματισμού στην Τ.Α.

Η λειτουργία της πρωτοβάθμιας αυτοδιοίκησης σε ευρύτερο γεωγραφικό επίπεδο με την εφαρμογή του προγράμματος 'Ι. Καποδίστριας', θα πρέπει να συνοδευτεί με τη ριζική αναθεώρηση του τρόπου με τον οποίο οι Δήμοι καταγράφουν, ιεραρχούν και αντιμετωπίζουν τα τοπικά προβλήματα. Παράλληλα οι αλλαγές στο όλο πολιτικό – διοικητικό σύστημα της χώρας και οι ευρύτερες κοινωνικό-οικονομικές εξελίξεις δημιουργούν νέο πλαίσιο λειτουργίας, στο οποίο οι πρωτοβάθμιοι ΟΤΑ καλούνται να προσαρμοστούν ασκώντας τον ρόλο τους ως τοπικοί φορείς Δημοκρατικού, Αναπτυξιακού Προγραμματισμού.

Σε άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης η αρμοδιότητα των διαδικασιών σχεδιασμού και υλοποίησης σε άμεσο και μεσοπρόθεσμο επίπεδο, έχει ενσωματωθεί στις γενικότερες λειτουργίες των Δήμων, κατά τις τελευταίες δεκαετίες. Για παράδειγμα, τόσο στην Αγγλία όσο και στη Γαλλία, από τα μέσα της δεκαετίας του '70 παρατηρείται μια αυξανόμενη αμφισβήτηση των παραδοσιακών πρακτικών και μεθόδων προγραμματισμού και σταδιακή εισαγωγή στους ΟΤΑ μεθόδων στρατηγικού/ επιχειρησιακού προγραμματισμού.

1.3 Εξελίξεις στην Τοπική Αυτοδιοίκηση

Η υλοποίηση του σχεδίου «Ι. Καποδίστριας» δημιούργησε στη χώρα 1.033 ΟΤΑ που καλούνται να φέρουν σε πέρας ένα έργο αρκετά πιο σύνθετο από αυτό των πολλών μικρών ΟΤΑ που προϋπήρχαν.

Η λειτουργία της πρωτοβάθμιας αυτοδιοίκησης σε ευρύτερο γεωγραφικό επίπεδο, θα πρέπει να συνοδευτεί με τη ριζική αναθεώρηση του τρόπου με τον οποίο οι Δήμοι καταγράφουν, ιεραρχούν και αντιμετωπίζουν τα τοπικά προβλήματα.

Έχει αποδειχθεί ότι δεν αρκούν μόνο ο ετήσιος προϋπολογισμός και το ετήσιο τεχνικό πρόγραμμα έργων και προμηθειών, ως εργαλεία προγραμματισμού των ΟΤΑ. Ήδη οι ΟΤΑ υποβάλλουν προτάσεις στο πλαίσιο κοινοτικών προγραμμάτων ή πρωτοβουλιών, με ολοκληρωμένα μεσοχρόνια προγράμματα, που δεν αφορούν μόνο σε υποδομές αλλά και σε υπηρεσίες.

Με σκοπό την υπέρβαση της αποσπασματικής επίλυσης των προβλημάτων, η δημοτική πολιτική θα πρέπει σ' όλους τους τομείς να πάρει ένα χαρακτήρα σχεδιασμού και διαχείρισης με μέσο - μακροπρόθεσμη προοπτική.

Η αναδιάρθρωση των πρωτοβάθμιων ΟΤΑ θα πρέπει να συνδυαστεί με την αντιμετώπιση των εσωτερικών αδυναμιών της Αυτοδιοίκησης (λειτουργικές, διοικητικές και οργανωτικές αδυναμίες).

Θα πρέπει να συνοδευτεί από νέους τρόπους τοπικής διακυβέρνησης και νέες μεθόδους οργάνωσης και διοίκησης των δημοτικών υπηρεσιών.

Σήμερα το ζητούμενο για τους ΟΤΑ συμπυκνώνεται στη λέξη «αποτελεσματικότητα». Για την επιτυχή άσκηση του αναπτυξιακού ρόλου των ΟΤΑ, παράλληλα με τον τοπικό αναπτυξιακό σχεδιασμό, απαιτείται η ανάπτυξη της ικανότητας δράσης των ΟΤΑ και της ικανότητας επίδρασης άλλων φορέων τοπικής ανάπτυξης.

1.4 Προώθηση Επιχειρησιακού Προγραμματισμού από την Πολιτεία- Πρόγραμμα «ΘΗΣΕΑΣ»

Για την υποστήριξη των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α) πρώτου βαθμού, ως προς την πραγματοποίηση επενδύσεων τοπικής ανάπτυξης, καθώς και για τη βελτίωση της ποιότητας των υφιστάμενων υποδομών και των παρεχόμενων υπηρεσιών με γνώμονα την αρμονική, ισόρροπη βιώσιμη ανάπτυξη, καταρτίζεται Νέο Αναπτυξιακό Πρόγραμμα Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Πρόγραμμα «ΘΗΣΕΑΣ»).

Η πρώτη προσπάθεια για υλοποίηση επενδύσεων τοπικής ανάπτυξης, ήταν το Ειδικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα Τοπικής Αυτοδιοίκησης I-II(1989-1999). Στη συνέχεια ακολούθησε το Ειδικό Πρόγραμμα Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ε.Π.Τ.Α.) του οποίου ο ορίζοντας φτάνει μέχρι την 31/12/2004.

Το Πρόγραμμα «ΘΗΣΕΑΣ»:

- Στηρίζει την ωρίμανση των έργων, με χρηματοδότηση σε πρώτη φάση των απαραίτητων μελετών.
- Στηρίζει και ενθαρρύνει τις διαδημοτικές συνεργασίες αναπτυξιακού χαρακτήρα.
- Στηρίζει τις συμπράξεις μεταξύ Ο.Τ.Α. και ιδιωτικού τομέα με τη χρηματοδότηση των προσυμβατικών συμπράξεων που απαιτούνται.
- Κρίνει απαραίτητη την κατάρτιση επιχειρησιακών προγραμμάτων από τους Δήμους.
- Απλοποιεί τη διαδικασία προένταξης και οριστικής ένταξης των έργων.
- Εξασφαλίζει ότι οι λοιποί πόροι της Κεντρικής Διοίκησης, που αφορούν σε έργα και δράσεις των Ο.Τ.Α. και παραμένουν στη διαχείριση των Υπουργείων, δεν μπορούν να μεταβιβαστούν στους Ο.Τ.Α. χωρίς τη βεβαίωση προσυπολογισμού τους στο πρόγραμμα ΘΗΣΕΑΣ .

Κλείνοντας, βλέπουμε ότι με το πρόγραμμα ΘΗΣΕΑΣ, εξασφαλίζεται ένα εργαλείο για μια δυναμική πορεία των πρωτοβάθμιων Ο.Τ.Α., το οποίο μπορεί να ενισχύσει την αποτελεσματικότητά τους σε μεγάλο βαθμό. Επιπλέον ενισχύεται η διαφάνεια, πράγμα που θα δώσει τέλος στις αμφισβητήσεις και την καχυποψία που παρατηρήθηκαν για χρόνια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΡΧΑΝΩΝ

2.1 Ταυτότητα του Δήμου

ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ	ΝΟΜΟΣ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	ΕΚΤΑΣΗ	ΥΨΟΜΕΤΡΟ
Δήμος Αρχανών	- Άνω Αρχανών - Κάτω Αρχανών - Πατσιδών	Ηρακλείου	4.500 κατοίκους	31.500 στρέμματα	400 μέτρα

Οι Αρχάνες, κωμόπολη της επαρχίας Τεμένους του Νομού Ηρακλείου, έχει κτισθεί σε μια σχετικά μικρή, κλειστή, μεσογειακή κοιλάδα, που απέχει 10χλμ. από την Κνωσό. Οι Αρχάνες αποτελούν το νότιο όριο της εύφορης κοιλάδας της περιοχής του Ηρακλείου. Ο σημερινός οικισμός των Αρχανών βρίσκεται σε υψόμετρο 400μ. σε μία κλειστή λεκάνη, περιβαλλόμενη από υψηλούς και χαμηλούς λόφους. Δυτικά υψώνεται το ορόσημο των Αρχανών, το ανθρωπόμορφο όρος Γιούχτα (υψόμετρο 811μ. και μήκος 3,5χλμ.). Είναι από τους οικισμούς της Κρήτης που έχουν διατηρήσει την παραδοσιακή φυσιογνωμία τους. Για το λόγο αυτό έχουν χαρακτηριστεί σαν αρχιτεκτονικό σύνολο ιστορικής και παραδοσιακής κληρονομιάς.

2.1.1 Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του Δήμου Αρχανών

Οι Αρχάνες όπως έχουν βεβαιώσει τόσο οι αρχαίες ανασκαφές όσο και η ιστορική έρευνα, αποτελεί ένα τόπο με αδιάκοπη παρουσία οργανωμένης κοινωνικής ζωής εδώ και 5.000 χρόνια. Αυτό το στοιχείο της συνέχειας προσδίδει ισχυρά στοιχεία ταυτότητας στην τοπική κοινωνία.

Οι Αρχάνες είναι ένας οικισμός με ισχυρή κοινωνική και πληθυσμιακή συνοχή. Παρότι βρίσκεται πολύ κοντά στο αστικό κέντρο του Ηρακλείου έχει το δικό του μοντέλο οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης που στηρίζεται κυρίως στον πρωτογενή τομέα. Ακόμα και σε περιόδους έντονης εσωτερικής μετανάστευσης και

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΡΧΑΝΩΝ

αστυφιλίας κατά την οποία ολόκληρα χωριά της Κρήτης κυριολεκτικά ερημώθηκαν, οι Αρχάνες κατόρθωσαν να διατηρήσουν και να αυξήσουν τον πληθυσμό τους στηριζόμενες στο δικό τους μοντέλο κοινωνικής οργάνωσης και ανάπτυξης.

Πολύ σημαντικό επίσης είναι ότι ο νέος Δήμος Αρχανών που προέκυψε από την εφαρμογή του σχεδίου «Ι. Καποδίστριας» περιορίζεται εκτός του βασικού οικισμού των Αρχανών, στην προσθήκη μόνο ενός Δημοτικού διαμερίσματος με δυο πολύ κοντινές κοινότητες: την κοινότητα των Κάτω Αρχανών και την κοινότητα των Πατσιδών. Αυτό σημαίνει ότι ο Δήμος Αρχανών έχει υψηλούς δείκτες ομοιογένειας, κοινωνικής συνοχής, πολιτισμικής ταυτότητας καθώς και ελάχιστη διασπορά υπηρεσιών.

Οι Αρχάνες για όλα τα παραπάνω έχουν αναλάβει σημαντικές πρωτοβουλίες σε επίπεδο οργάνωσης οριζόντιων φορέων της Κρήτης και αποτελούν την έδρα:

- του Παγκρήτιου Διαδημοτικού Δικτύου Κοινωνικής Πολιτικής (ΚΟΙΝΩ.ΠΟΛΙΤΙ.Α Κρήτης) με μέλη 42 Δήμους της Κρήτης.
- Του Παγκρήτιου Διαδημοτικού Δικτύου για τον Πολιτισμό «Δομίνικος Θεοτοκόπουλος» με μέλη επίσης 42 Δήμους του Νησιού.
- Της Αναπτυξιακής Ηρακλείου Α.Ε. με μέλη 26 Δήμους του Νομού Ηρακλείου καθώς και άλλους οικονομικούς και αναπτυξιακούς φορείς του Νομού (τράπεζες, συνεταιρισμούς κλπ).

Επίσης οι Αρχάνες αν και μικρός περιφερειακός Δήμος, είναι η έδρα του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου (Παράρτημα Κρήτης), του Κέντρου Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Ανατολικής Κρήτης και της ΑΣΠΑΙΤΕ.

Τέλος πρέπει να τονιστεί, ότι ενώ ο Αγροτικός τομέας παραγωγής αποτελεί τον κύριο άξονα οικονομικής δραστηριότητας των κατοίκων έχουν αναπτυχθεί επίσης και άλλοι δυναμικοί τομείς οικονομικής δραστηριότητας κυρίως στον τομέα των υπηρεσιών, της Βιοτεχνίας και της μεταποίησης.

2.2 ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ -ΤΟΠΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

2.2.1 Τομέας φυσικού περιβάλλοντος²

Το ανάγλυφο της περιοχής είναι ποικίλο εξαιτίας της ύπαρξης πλούσιων γεωμορφολογικών σχηματισμών, όπως φαραγγιών, λόφων, βουνών και πεδινών καλλιεργήσιμων εκτάσεων.

Αυτά όμως που χαρακτηρίζουν το χωριό είναι το όρος Γιούχτα και το Κνωσανό φαράγγι τα οποία εκτός από την ομορφιά του φυσικού τοπίου τους και την αρχαιολογική τους αξία, διαθέτουν σπάνια χλωρίδα, ενώ η οικολογική τους αξία σε ότι αφορά στην πανίδα, έγκειται στο γεγονός ότι αποτελούν το μοναδικό φυσικό οικοσύστημα στην ευρύτερη περιοχή.

Ο Γιούχτας έχει χαρακτηριστεί ως αναδασωτέα έκταση(το 1969), ως περιοχή ιδιαίτερου φυσικού κάλλους (από το 1970), και προστατεύεται ως αρχαιολογικός χώρος (από το 1980). Επίσης έχει ενταχθεί στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο NATURA 2000, για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας χλωρίδας και πανίδας, ενώ το 61% της ορνιθοπανίδας του βουνού προστατεύεται από διεθνείς συμβάσεις και το 8% του συνόλου περιλαμβάνονται στο Κόκκινο Βιβλίο των Απειλούμενων Σπονδυλόζων της Ελλάδας.

Τα τελευταία 5 χρόνια υλοποιείται πρόγραμμα με τίτλο «Οικολογικό Αρχαιολογικό Πάρκο Γιούχτα», το οποίο αφορά στην εφαρμογή έργων και ενεργειών, που στοχεύουν στην προστασία του βουνού και της ευρύτερης περιοχής.

Ειδικότερα αφορά στην:

- Προστασία της χλωρίδας, βλάστησης και εδαφών
- Προστασία του γύπα (*gyps fulvus*)
- Προστασία και ανάδειξη ιστορικών και αρχαιολογικών χώρων
- Οργάνωση της πρόσβασης του κοινού

² www.Archanes.gr

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΡΧΑΝΩΝ

- Προετοιμασία και ολοκλήρωση των απαιτούμενων προϋποθέσεων για το χαρακτηρισμό της περιοχής ως προστατευόμενης
- Δημιουργία Κέντρου Ενημέρωσης – Μουσείο Φυσικής Ιστορίας και Διοικητήριο του Πάρκου.
- Πληροφόρηση, ευαισθητοποίηση του κοινού και των υπηρεσιών σε σχετικά θέματα.

Το πρόγραμμα αυτό υλοποιείται σε συνεργασία με γειτονικούς Δήμους της περιοχής. Στα πλαίσια της προστασίας του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος ο Δήμος έχει κατασκευάσει και λειτουργεί από το 2002 μονάδα βιολογικού καθαρισμού-επεξεργασίας λυμάτων, με πρόβλεψη εξυπηρέτησης 8.000 κατοίκων. Σε συνεργασία με τους όμορους Δήμους Ν. Καζαντζάκη και Τεμένους έχει προχωρήσει στη σύσταση 'Ενιαίου φορέα διαχείρισης περιβάλλοντος' και λειτουργεί κοινό χώρο υγειονομικής ταφής απορριμμάτων για τους τρεις Δήμους από το 2001. Επίσης έχει δημιουργηθεί σε συνεργασία με υπηρεσίες αλλά και εθελοντές, τεχνητό πάρκο σε γειτονικό λόφο, στο οποίο σχεδιάζεται να κατασκευαστούν χώροι αναψυχής και αθλοπαιδιών.

Σε συνεργασία επίσης με άλλους τοπικούς φορείς σχεδιάζεται η συστηματικότερη παρέμβαση στα ζητήματα της χρήσης φυτοφαρμάκων και της προώθησης εναλλακτικών μορφών προστασίας στις αγροτικής παραγωγής.

2.2.2 Τομέας οικιστικού περιβάλλοντος³

Σε ότι αφορά στο δομημένο περιβάλλον, από την αρχή του αιώνα παρατηρείται έντονη οικοδομική δραστηριότητα.

Τα στοιχεία που χαρακτηρίζουν τη δόμηση στο τέλος του περασμένου και τις αρχές του αιώνα μας είναι η έντονη επίδραση της νεοκλασικής αρχιτεκτονικής, η μείξη αρχιτεκτονικών και μορφολογικών στοιχείων του όψιμου νεοκλασικισμού και του εκλεκτικισμού με τα στοιχεία της ντόπιας παραδοσιακής αρχιτεκτονικής, καθώς και οι μνήμες της Βενετσιάνικης Αρχιτεκτονικής. Όλα αυτά, συνθέτουν κτίσματα τα οποία χαρακτηρίζονται από αίσθηση του μέτρου, ισορροπία και υψηλή αισθητική αντίληψη.

Στον υφιστάμενο παλαιό πολεοδομικό ιστό, ανάμεσα στα παλιά, με παραδοσιακή μορφή κτίρια, κατασκευάζονται νέα, που έχουν σαφέστατες νεοκλασικές επιδράσεις. Συγχρόνως τα παλιά όρια του οικισμού διευρύνονται.

Προκειμένου να διατηρηθεί η αρχιτεκτονική αυτή κληρονομιά, ο Δήμος για τον οικισμό των Άνω Αρχανών υλοποιεί εδώ και 15 χρόνια προγράμματα που αφορούν σε:

- αποκατάσταση 200 παραδοσιακών κτηρίων (με ποσοστιαία οικονομική συμμετοχή των ιδιοκτητών)
- αναπλάσεις - πεζοδρομήσεις
- δημιουργία κοινόχρηστων χώρων
- δημιουργία χώρων πρασίνου
- κυκλοφοριακές ρυθμίσεις (σημάνσεις, θέσεις στάθμευσης, μονοδρομήσεις κλπ)
- συντήρηση των κοινόχρηστων χώρων

Τα άμεσα και έμμεσα αποτελέσματα που είχε η παρέμβαση αυτή είναι:

- Η βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων

³ - www.Archanes.gr

- Ημερίδα για την ανάδειξη- αναβάθμιση του οικιστικού περιβάλλοντος

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΡΧΑΝΩΝ

- Η κάλυψη στεγαστικών αναγκών των κατοίκων
- Η μεταστροφή των αισθητικών κριτηρίων των κατοίκων που αναγείρουν νέες οικοδομές (150 νέες οικοδομές τα τελευταία 15 χρόνια), ή επισκευάζουν και συντηρούν παλαιές, έχοντας πλέον ως στόχο το αρμονικό δέσιμο των σύγχρονων οικιστικών αναγκών με τα στοιχεία της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής του τόπου.
- Η παροχή συγκεκριμένων κινήτρων για παραμονή ή επιστροφή οικογενειών στον τόπο καταγωγής τους
- Η ενίσχυση της τοπικής οικονομίας – τόνωση της απασχόλησης (προτίμηση ντόπιων τεχνιτών στις διάφορες εργασίες) και της εμπορικής ανάπτυξης.
- Η αναβίωση παραδοσιακών επαγγελμάτων (επεξεργασία – κτίσιμο πέτρας) και εκμάθησή τους σε νέους.
- Η ανάδειξη των Αρχανών σε πόλο έλξης ντόπιων και ξένων επισκεπτών
- Η αναβίωση της παλιάς γειτονιάς, ως στοιχείο αναβάθμισης των διαπροσωπικών σχέσεων.
- Η δημιουργία προϋποθέσεων για αρμονική διαβίωση των κατοίκων σε αναβαθμισμένο περιβάλλον.
- Η διοργάνωση συνεδρίων περιφερειακών και διεθνών, σχετικών με τη διατήρηση της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς, της αντισεισμικής προστασίας κ.λ.π
- Οι θετικές επιδράσεις στην οικιστική ανάπτυξη άλλων οικισμών της Κρήτης.

Επιπλέον, από το 2003 έχουν ξεκινήσει οι αναπλάσεις και στο Δημοτικό διαμέρισμα των Κάτω Αρχανών και τον Οικισμό των Πατσιδών, τα οποία ενώθηκαν με το Δήμο Αρχανών το 1998 με την εφαρμογή του «Προγράμματος Ιωάννης Καποδίστριας».

2.2.2.1 Αναπλάσεις

Ο οικισμός των Αρχανών παρουσιάζει ιδιαίτερο αρχιτεκτονικό και πολεοδομικό ενδιαφέρον. Η σημερινή μορφή των Αρχανών δημιουργήθηκε στο τέλος του 19ου και

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΡΧΑΝΩΝ

στις αρχές του 20ου αιώνα μέσα σε ιδιόμορφες πολιτικές, κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες. Από την περίοδο εκείνη έως σήμερα, ευτυχώς, ο πολεοδομικός ιστός και τα κτίρια άντεξαν στην φθορά του χρόνου και δεν καταστράφηκαν από αλόγιστες ανθρώπινες παρεμβάσεις.

Η ευαισθησία και ο σεβασμός των κατοίκων για τον τόπο που ζουν και δραστηριοποιούνται καθημερινά, αποτελούν σταθερές αξίες της αρχαιολογικής κοινωνίας από τη δημιουργία της μέχρι σήμερα και συνέβαλλαν καθοριστικά τόσο στη διάσωση της συνοχής του πολεοδομικού ιστού του οικισμού όσο στο σεβασμό και στη διατήρηση του αρχιτεκτονικού χαρακτήρα πολυάριθμων δημόσιων και ιδιωτικών κτισμάτων.

Η πλούσια αρχιτεκτονική κληρονομιά των Αρχανών, η ευαισθησία και η δυναμική της τοπικής κοινωνίας, η ωρίμανση της πολιτικής βούλησης που είχε καλλιεργηθεί όλα τα προηγούμενα χρόνια, τα Ευρωπαϊκά Προγράμματα που υλοποιήθηκαν έδωσαν ώθηση από τις αρχές της δεκαετίας του 1990, στην τότε δημοτική αρχή, να ξεκινήσει σταδιακά την συστηματική ανάδειξη και ανάπλαση των Αρχανών.

Η προσπάθεια για την διατήρηση της φυσιογνωμίας του οικισμού είχε ξεκινήσει από το 1970 (**ΦΕΚ 666B/23-9-70**) με τον χαρακτηρισμό των Αρχανών, βάσει του Ν. **1469/50**, ως αρχιτεκτονικό σύνολο της ιστορικής και παραδοσιακής κληρονομιάς. Πολλά χρόνια αργότερα, για την προστασία του οικισμού ο Δήμος Αρχανών, εκτός από το Γενικό Πολεοδομικό σχέδιο και την Πολεοδομική Μελέτη, έκανε ενέργειες ώστε να χαρακτηριστεί το συνεκτικό τμήμα του οικισμού ως παραδοσιακό με το από **24.8.1999 Π.Δ.** που δημοσιεύτηκε στο **ΦΕΚ Δ' 724, 5-10-1999**.

Επιπλέον, ο Δήμος Αρχανών μαζί με τους όμορους Δήμους Ν. Καζαντζάκη και Επισκοπής για την βιώσιμη οικιστική ανάπτυξη των ευρύτερων περιοχών των οικισμών τους, την προστασία του περιβάλλοντος και την ανακοπή της άναρχης δόμησης εξασφάλισαν μέσω του Γ'ΚΠΣ χρηματοδότηση για την εκπόνηση, βάσει του Ν.2508/97, Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου και ΣΧΟΑΠ για όλη την έκταση και τους οικισμούς των 3 Δήμων.

Αφετηρία για τον σχεδιασμό ορθών παρεμβάσεων ανάπλασης αποτέλεσε αφενός μεν, η ύπαρξη εγκεκριμένου από το 1989 Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου, το οποίο καθόριζε τις χρήσεις γης και τη χωροταξική οργάνωση του οικισμού, αφετέρου δε, η

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΡΧΑΝΩΝ

Πολυενοδομική Μελέτη των Αρχανών η οποία ήδη από το 1989 βρίσκεται σε εξέλιξη, και λόγω των γραφειοκρατικών αγκυλώσεων δεν έχει ακόμη εγκριθεί στο τελικό της στάδιο από το ΥΠΕΧΩΔΕ.

Έτσι, ο Δήμος Αρχανών το 1992, εξασφάλισε χρηματοδότηση από τα ΜΟΠ Κρήτης (Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα) για το έργο «**Ανάδειξη – Ανάπλαση Οικιστικού Πυρήνα Δήμου Αρχανών**». Για την υλοποίηση των έργων της πρώτης ανάπλασης ακολουθήθηκαν σταθερά και μεθοδικά βήματα:

- Το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο (Ε.Μ.Π.) εκπόνησε μελέτη-έρευνα με τίτλο «Ανάδειξη- Αναβάθμιση του Συνεκτικού Τμήματος του οικισμού», εκπόνησε ειδικές μελέτες αποκατάστασης και ανάπλασης παραδοσιακών κτιρίων και παρείχε επιστημονική και τεχνική στήριξη. Η μελέτη αυτή αποτέλεσε το υπόβαθρο πάνω στο οποίο στηρίχθηκαν και όλα τα επόμενα έργα ανάπλασης του οικισμού και εξασφάλισε τη συνοχή και τη συνέχεια στην αισθητική των αναπλάσεων.
- Δημιουργήθηκε επιτροπή για την προώθηση του έργου, ενημερώθηκαν οι κάτοικοι για τη σημασία και την αναγκαιότητα της ανάπλασης και προστασίας του οικισμού τους και εξασφαλίστηκε η κοινωνική συναίνεση.
- Ο Οργανισμός Ανάπτυξης Τεμένους Πεδιάδος Α.Ε. (ΟΑΤΕΠ), η σημερινή 'Αναπτυξιακή Ηρακλείου Α.Ε.', διαχειρίστηκε τους πόρους και στήριξε διοικητικά το έργο.
- Η Τεχνική Υπηρεσία του Δήμου ανέλαβε την εκτέλεση του έργου με αυτεπιστασία.

Ενεργοποιήθηκε το εργατοτεχνικό δυναμικό της περιοχής και αφενός μεν, ξεχασμένα επαγγέλματα που σχετίζονται με εργασίες όπως π.χ. το χτίσιμο και η επεξεργασία της πέτρας αναβίωσαν, αφετέρου δε, υπήρξε τόνωση της τοπικής οικονομίας, και μείωση της ανεργίας σε μία χρονική περίοδο που η οικονομία μίας κατεξοχόν αγροτικής περιοχής διέρχονταν σημαντική κρίση. Το φυσικό αντικείμενο που υλοποιήθηκε ήταν η αποκατάσταση 60 ιδιωτικών κτιρίων και ενός δημοτικού το οποίο στέγαζε την αρχαιολογική συλλογή των Αρχανών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΡΧΑΝΩΝ

Το έργο αυτό, που χρηματοδοτήθηκε από τα ΜΟΠ, αποτέλεσε την αφετηρία και σηματοδότησε την έναρξη νέων ολοκληρωμένων παρεμβάσεων, οι οποίες προχώρησαν πέρα από την αποκατάσταση μεμονωμένων κτιρίων. Πρόκειται πλέον για ολοκληρωμένες παρεμβάσεις σε επίπεδο συνοικίας που αφορούν τόσο την ανάπλαση, αναβάθμιση των δημόσιων και κοινόχρηστων χώρων όσο και των όψεων των κτισμάτων και χρηματοδοτήθηκαν από διάφορες πηγές Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ., Π.Ε.Π. Κρήτης 1994-1998, Ε.Π. «Περιβάλλον», Οι παρεμβάσεις ανάπλασης δεν ήταν ένα επιφανειακό έργο βιτρίνας, όπως συνηθίζεται να λέγεται για τις αναπλάσεις, αλλά ξεκινούσαν με την ολοκλήρωση των απαραίτητων υπόγειων υποδομών για να καταλήξουν αρχικά στην αισθητική αναβάθμιση της γειτονιάς και τελικά στην αναβάθμιση της ποιότητας ζωής των κατοίκων της.

Αναλυτικότερα τα έργα υποδομής που υλοποιήθηκαν ήταν:

- Κατασκευή χωριστικού αποχετευτικού δικτύου λυμάτων και όμβριων υδάτων
- Αντικατάσταση του δικτύου ύδρευσης
- Υπογειοποίηση του δικτύου της ΔΕΗ,
- Υπογειοποίηση του δικτύου της τηλεόρασης, με αποτέλεσμα την απαλλαγή των στεγών των κτισμάτων του ιστορικού κέντρου από την πληθώρα των αντιαισθητικών κεραιών.

Τα έργα ανάπλασης που ακολούθησαν περιελάμβαναν:

- Αναπλάσεις κοινόχρηστων χώρων, πλατειών και πάρκων, οι οποίοι πλακοστρώθηκαν, φυτεύτηκαν, και τοποθετήθηκε αστικός εξοπλισμός . Χώροι που ήταν υποβαθμισμένοι, εγκαταλειμμένοι μπαζότοποι , όπως πχ. το πάρκο του Αϊ Γιάννη του Μαγγανίτη, αξιοποιήθηκαν και επαναχρησιμοποιήθηκαν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο και προς όφελος του κοινωνικού συνόλου.
- Αναβάθμιση των δημοτικών οδών με την πλακόστρωση τους, την κατασκευή παρτεριών και τη φύτευση καλλωπιστικών φυτών. Η εικόνα που παρουσιάζουν σήμερα τα φροντισμένα σοκάκια και οι δρόμοι του οικισμού, αναδύοντας χρώματα και αρώματα, αποτελεί προέκταση των κατάφυτων

αρχαιώτικων αυλών. Επίσης, αξιοσημείωτη είναι η αναβίωση ξεχασμένων στις μέρες μας τρόπων κοινωνικής συναναστροφής, δηλαδή στη γειτονιά κάτω από την κληματαριά, στο πάρκο, στα πλατώματα της γειτονιάς με αποτέλεσμα τη σύσφιξη των ανθρωπίνων σχέσεων.

- Αναπαλαίωση και αποκατάσταση παραδοσιακών και νεοκλασικών δημοτικών κτιρίων, εκκλησιών και κατοικιών. Συγκεκριμένα, έγιναν εργασίες για την ανάδειξη της αρχιτεκτονικής των κτισμάτων και της αισθητικής τους αναβάθμισης. Επιπλέον, τα σημαντικά δημοτικά κτίρια, όπως το δημοτικό σχολείο, το δημαρχείο, το παλαιό δημαρχείο φωτίστηκαν εξωτερικά.
- Ανάπλαση και αναβάθμιση της αγοράς, δηλαδή της περιοχής που συγκεντρώνει την εμπορική δραστηριότητα του οικισμού. Αποκαταστάθηκαν οι όψεις των καταστημάτων, τοποθετήθηκαν μεταλλικά στέγαστρα και αντικαταστάθηκαν οι ταμπέλες των καταστημάτων και οι φωτεινές επιγραφές με νέες ζωγραφιστές ξύλινες που σέβονται τον παραδοσιακό χαρακτήρα του οικισμού. Έτσι, αναβαθμίστηκε η περιοχή της Αγοράς, δόθηκε κίνητρο για την αξιοποίηση με νέες εμπορικές χρήσεις κλειστών και εγκαταλειμμένων καταστημάτων με θετικό επακόλουθο την τόνωση της τοπικής οικονομίας.

Επιπλέον, από το 2003 έχουν ξεκινήσει οι αναπλάσεις και στους δύο οικισμούς του Δήμου Αρχανών, τις Κάτω Αρχάνες και στις Πατσίδες, οι οποίες ενώθηκαν με το Δήμο Αρχανών με το «Πρόγραμμα Ιωάννης Καποδίστριας».

Οι αναπλάσεις αυτές, χρηματοδοτούνται από το Γ.Κ.Π.Σ. 2000-2006 και συγκεκριμένα από τα Ολοκληρωμένα Προγράμματα Ανάπτυξης Αγροτικού Χώρου του Υπουργείου Γεωργίας, και οδηγούν στην αισθητική αναβάθμιση των οικισμών και στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων.

2.2.2.1.1 Αποτελέσματα των αναπλάσεων

Αξιολογώντας συνολικά το έργο των αναπλάσεων αναφέρονται τα ακόλουθα :

- Οι αναπλάσεις συντέλεσαν στην αναβάθμιση των Αρχανών σε οικιστικό, κοινωνικό, πολιτιστικό και οικονομικό επίπεδο, στην βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων και οδηγούν προς την κατεύθυνση της βιώσιμης και αειφόρου ανάπτυξης με τη:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΡΧΑΝΩΝ

- δημιουργία καλύτερων προϋποθέσεων για την οικονομία με την ελεγχόμενη, ήπιας μορφής τουριστική ανάπτυξη της περιοχής, την ανάπτυξη ανταποδοτικών τοπικών επενδύσεων (πχ σε επίπεδο τουρισμού και παροχής υπηρεσιών) και τη δημιουργία, μέσω των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, νέων θέσεων εργασίας
- άμβλυνση των ανισοτήτων τόσο ανάμεσα στους κατοίκους των Αρχανών και τους κατοίκους των αστικών κέντρων, με παροχή ίσων ευκαιριών
- Οι αναπλάσεις των κοινοχρήστων χώρων και των κελυφών των κτιρίων από το Δήμο αποτέλεσαν κίνητρο για τους ιδιοκτήτες να ανακαινίσουν με ίδια έξοδα και το εσωτερικό των κτισμάτων. Έτσι, εγκαταλεημένα και κενά κτίσματα, επανακατοικήθηκαν και απόκτησαν ζωή. Αυτό είχε αθροιστικά αποτελέσματα σε πολλούς τομείς:
 - επέλυσε στεγαστικά προβλήματα,
 - ανανέωσε την πληθυσμιακή σύνθεση των Αρχανών με νέους ηλικιακά ανθρώπους και δημιούργησε υποδομές τόσο για την παραμονή των Αρχανιωτών στον τόπο τους όσο για την προσέκλυση καινούριων μόνιμων κατοίκων.
 - δημιούργησε νέες θέσεις εργασίας σε επαγγέλματα που σχετίζονται με την κατασκευή
- Οι κάτοικοι έχουν ευαισθητοποιηθεί στον τομέα της ανακαίνισης και αρχιτεκτονικής αποκατάστασης των κτισμάτων. Πολλοί είναι εκείνοι που προτιμούν να ανακαινίσουν μία παλιά κατοικία από το να αναγείρουν μία νέα. Επιπλέον, ακόμη και κτίσματα που ανακαινίζονται με ιδιωτική πρωτοβουλία, χωρίς να είναι ενταγμένα σε Πρόγραμμα Ανάπλασης του Δήμου, οι ιδιοκτήτες επιζητούν τις συμβουλές και την τεχνογνωσία των υπηρεσιών του Δήμου.
- Το έργο αναβάθμισης και ανάδειξης της φυσιογνωμίας των Αρχανών έχει τονώσει την εκτίμηση των κατοίκων για τον τόπο τους. Επιπλέον, αναγνώριση της προσπάθειας υπάρχει και έξω από τα στενά όρια των Αρχανών και επισφράγισμα της εικόνας αναβάθμισης και ανάπτυξης που παρουσιάζεται

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΡΧΑΝΩΝ

στο Δήμο Αρχανών, ήταν η διάκριση του οικισμού στα πλαίσια του διαγωνισμού που διενεργήθηκε από την Ε.Ε. και την Διεθνή Ένωση R.E.D. (Ruralite-Enviroment-Development) για την Αειφόρο Ανάπτυξη και Αναβάθμιση Χωριών. Έτσι, στις Αρχάνες απονεμήθηκε τον Οκτώβριο του 2000 το πρώτο βραβείο «Ολοκληρωμένης και Αειφόρου Ανάπτυξης Εξαιρετικής Ποιότητας». Ακόμη, για την ανάπτυξη με σεβασμό στο δομημένο και φυσικό περιβάλλον καθώς και στον άνθρωπο απονεμήθηκε στο Δήμο Αρχανών τον Απρίλιο του 2002 το βραβείο περιβάλλοντος “Ελευθέριος Πλατάκης” του Πανεπιστημίου Κρήτης.

Το παράδειγμα των αναπλάσεων στις Αρχάνες μπορεί να αποτελέσει κίνητρο και να ευαισθητοποιήσει και άλλους Δήμους στην υλοποίηση παρόμοιων προγραμμάτων που στοχεύουν στην ανάδειξη και στην αναβάθμιση της υπαίθρου.

2.2.3 Τομέας κοινωνικού περιβάλλοντος⁴

2.2.3.1 Υγεία

Στις Αρχάνες υπάρχει Περιφερειακό Ιατρείο, στεγασμένο σε νέο κτήριο και στελεχωμένο με άριστο επιστημονικό προσωπικό και σύγχρονα εξοπλισμένο.

Το προσωπικό του ιατρείου δεν περιορίζεται στην απλή καθημερινή εξέταση και θεραπεία των ασθενών αλλά εφαρμόζει προγράμματα προαγωγής της υγείας και πρόληψης νόσων. Με προγραμματική σύμβαση που έχει υπογραφεί μεταξύ του Δήμου Αρχανών και της Ιατρικής σχολής του Πανεπιστημίου δημιουργήθηκε η «Μονάδα Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας». Η μονάδα λειτουργεί από το 1994 και ενέχει το ρόλο Τοπικού Παρατηρητηρίου Υγείας με τη συνεχή παρατήρηση και έρευνα της κατάστασης υγείας του πληθυσμού. Σε αυτή τη βάση, επιχειρείται ο σχεδιασμός και τη συνεχή αναβάθμιση των προσφερόμενων υπηρεσιών υγείας στην κοινότητα.

Οι βασικές δραστηριότητες της Μονάδας επεκτείνονται στην:

- Εκτίμηση της κατάστασης της υγείας του πληθυσμού των Αρχανών
- Πρόληψη της νόσου και προαγωγής της υγείας
- Εκτίμηση του επιπολασμού συχνών νοσημάτων του πληθυσμού
- Φροντίδα ηλικιωμένων στο σπίτι
- Εκπαίδευση φοιτητών και σπουδαστών
- Παροχή υπηρεσιών πρωτοβάθμιας περίθαλψης.

Οι παραπάνω δραστηριότητες είχαν ως αποτελέσματα τη:

- Δημιουργία αρχείου ασθενών για τον εντοπισμό των πιο συχνών νοσημάτων στον πληθυσμό του οικισμού
- Δημιουργία αρχείου θνησιμότητας και τον εντοπισμό των πιο συχνών αιτιών θανάτου
- Ανάπτυξη υπηρεσιών φροντίδας ηλικιωμένων περιορισμένων στο σπίτι.
- Εφαρμογή, με μεγάλη ανταπόκριση στο γυναικείο πληθυσμό, προγραμμάτων πρόληψης καρκίνου του μαστού και του τραχήλου της μήτρας
- Εφαρμογή αντιπνευμονιοκοκκικού εμβολιασμού των ομάδων υψηλού κινδύνου.

⁴ - www.Archanes.gr

- ΚΟΙΝΩ.ΠΟΛΙΤ.Α ΚΡΗΤΗΣ – Π.Τ.Κ.Σ.Λ.Ε. Σύγχρονες ανάγκες κοινωνικής φροντίδας, 2005

- Εκτίμηση της κατάστασης εμβολιασμού μαθητών δημοτικού
- Έγκαιρη διάγνωση και διαχείριση ασθενών με νόσο Alzheimer.

Η χρησιμότητα των εφαρμοζόμενων προγραμμάτων στη νοσηρότητα και τη θνησιμότητα από ένα πλήθος νοσημάτων είναι φανερή και επιβεβαιώνεται από την ικανοποίηση του υπό φροντίδα πληθυσμού. Ενδεικτικό των παραπάνω είναι το γεγονός ότι το Υπουργείο Υγείας έχει επιλέξει τις Αρχάνες για την εφαρμογή πιλοτικού προγράμματος για την πρωτοβάθμια περίθαλψη στην Ελλάδα (1997).

2.2.3.2 Εκπαίδευση⁵

Η επάρκεια και η λειτουργικότητα είναι τα στοιχεία που χαρακτηρίζουν το έμπυχο δυναμικό, αλλά και τη συνολική εκπαιδευτική υποδομή των Αρχανών. Αυτή εξυπηρετεί, όχι μόνο πολλά γειτονικά χωριά άλλων Δήμων αλλά και μαθητές που προέρχονται από το αστικό κέντρο του Ηρακλείου. Ενδεικτικό της ποιότητας των υποδομών είναι το γεγονός των υψηλών ποσοστών επιτυχίας των μαθητών στις εισαγωγικές εξετάσεις για τα Α.Ε.Ι και Τ.Ε.Ι. της χώρας, με επιστέγασμα την πρώτη θέση που κατέλαβε το Λύκειο Αρχανών, σε Παγκρήτιο επίπεδο, κατά το σχολικό έτος 1997 – 98.

Στις Αρχάνες λειτουργεί πλήρες δίκτυο εκπαιδευτικών υπηρεσιών, μέχρι τη βαθμίδα και της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, καθώς επίσης και ειδικές υποδομές Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Αναλυτικότερα λειτουργούν:

- Ένας βρεφονηπιακός σταθμός με 67 μαθητές και 6 εργαζόμενους
- Δύο νηπιαγωγεία με 40 μαθητές και 4 εργαζόμενους
- Δύο δημοτικά σχολεία με 241 μαθητές και 22 εργαζόμενους
- Ένα Γυμνάσιο με 175 μαθητές και 25 εργαζόμενους
- Ένα Λύκειο με 150 μαθητές και 20 εργαζόμενους
- Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Ανατολικής Κρήτης
- Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (Παράρτημα Κρήτης)

Σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης, εκτός από τις αυστηρά σχολικές δραστηριότητες αναπτύσσονται και άλλες που αφορούν την περιβαλλοντική εκπαίδευση, πολιτιστικές εκδηλώσεις, την οργάνωση βιβλιοθήκης σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας, τον αθλητισμό κ.ά. Επίσης υλοποιούνται διακρατικά εκπαιδευτικά προγράμματα (π.χ.

⁵ www.Archanes.gr

SOCRATES, COMENIUS). με σχολεία άλλων χωρών της Ε.Ε. σε θέματα κρητικής παραδοσιακής διατροφής, του περιβάλλοντος κλπ.

Παράλληλα με τα παραπάνω, διαρθρώνεται στο Δήμο ένα δίκτυο ιδιωτικών εκπαιδευτικών υπηρεσιών που αφορούν κυρίως την εκμάθηση ξένων γλωσσών, την καλλιέργεια των δεξιοτήτων των παιδιών (καλλιτεχνικές, αθλητικές κλπ).

2.2.3.3 Αθλητισμός⁶

Ο Δήμος Αρχανών διαθέτει ένα κλειστό γυμναστήριο 750 θέσεων με κατάλληλη υποδομή για διεξαγωγή αγώνων μπάσκετ, βόλεϊ, χάντμπολ, τένις, καθώς και αίθουσα για πολεμικές τέχνες και ενόργανης γυμναστικής. Επίσης υπάρχει ένα ανοιχτό εθνικό στάδιο 300 θέσεων καθήμενων.

Στο Κλειστό Γυμναστήριο:

- Διεξάγονται αγώνες περιφερειακών και τοπικών πρωταθλημάτων.
- Γίνονται προπονήσεις μεγάλων ομάδων Α΄ Εθνικής κατηγορίας, καθώς και ομάδων περιφερειακών και τοπικών πρωταθλημάτων.
- Υλοποιούνται προγράμματα μαζικού και εργασιακού αθλητισμού
- Γίνονται πολιτιστικές εκδηλώσεις, λαϊκές συνελεύσεις και συγκεντρώσεις φορέων και οργανισμών.

Στο Εθνικό Στάδιο:

- Διεξάγονται αγώνες ποδοσφαίρου και κλασικού αθλητισμού.
- Γίνονται προπονήσεις μεγάλων ομάδων, κατά τους καλοκαιρινούς μήνες λόγω των ευνοϊκών κλιματολογικών συνθηκών της περιοχής.

Στόχος του είναι:

- Η υποστήριξη του Μαζικού Αθλητισμού.
- Η υποστήριξη του Σωματειακού Αθλητισμού.
- Η υποστήριξη και ανάπτυξη του Σχολικού Αθλητισμού όλων των βαθμίδων
- Η υποστήριξη του Πανεπιστημιακού, Στρατιωτικού και Εργοστασιακού αθλητισμού
- Η υποστήριξη ψυχαγωγικών, πολιτιστικών, επιστημονικών, συνεδριακών εκδηλώσεων διεθνούς, εθνικού, περιφερειακού, νομαρχιακού επιπέδου και φορέων τοπικού χαρακτήρα, καθώς και την υποστήριξη ατόμων με ειδικές ανάγκες.

⁶ www.Archanes.gr

Οι Αρχάνες έχουν τοπικό αθλητικό σωματείο που διατηρεί τμήματα ποδοσφαίρου, μπάσκετ, βόλεϊ για όλες τις ηλικίες. Επίσης ο Ορειβατικός Σύλλογος καθώς και άλλα αθλητικά σωματεία του Ηρακλείου, επιλέγουν τακτικά τις Αρχάνες για εκδηλώσεις τους ή για οργάνωση αγώνων (π.χ. ανάβαση στο Γιούχτα, ποδηλατικοί αγώνες κλπ)

Ο Δήμος σχεδιάζει την κατασκευή κλειστού κολυμβητηρίου.

2.2.3.4 Πολιτισμός⁷

Τόσο οι Αρχανιώτες όσο και η Δημοτική Αρχή, έχουν επενδύσει πολλά στον πολιτισμό του τόπου. Αυτό είναι εμφανές από την αναπτυξιακή πορεία των υποδομών αλλά και από τις πλούσιες πολιτιστικές δραστηριότητες. Σημαντικότερο στοιχείο είναι ότι οι πολιτιστικοί φορείς των Αρχανών αξιοποιούν το ντόπιο ανθρώπινο δυναμικό, στις διάφορες πολιτισμικές τους δραστηριότητες.

Ο Δήμος:

- Έχει στεγάσει την αρχαιολογική συλλογή των Αρχανών, σε ένα παραδοσιακό κτίριο, στο οποίο υπάρχουν πολλά από τα ευρήματα που ήρθαν στο φως από τις ανασκαφές (κυρίως των Αρχαιολόγων Γιάννη και Έφη Σακελλαράκη) στη γύρω περιοχή
- Έχει καταστήσει επισκέψιμους όλους σχεδόν τους αρχαιολογικούς χώρους: Μινωικό ιερό στην Ανεμοσπηλιά, μινωικό νεκροταφείο στο Φουρνί, ιερό κορυφής στο Γιούχτα, μινωική έπαυλη στο Βαθύπετρο, μινωικό ανάκτορο στην Τουρκογειτονιά κ.ά.
- Λειτουργεί λαογραφικό μουσείο.
- Έχει πλούσια εκδοτική δραστηριότητα.
- Σε συνεργασία με την εκκλησιαστική αρχή των Αρχανών, έχουν γίνει αναστηλώσεις σε αρκετές βυζαντινές εκκλησίες, εντός και εκτός των ορίων του οικισμού, ενώ παράλληλα έχει γίνει επισκέψιμο το εκκλησιαστικό μουσείο των Αρχανών.
- Λειτουργεί τα τελευταία χρόνια Δημοτικός Θερινός Κινηματογράφος, σε νέο χώρο εναρμονισμένο με την αισθητική του οικισμού και την ελληνική παράδοση των θερινών σινεμά.
- Έχει κατασκευάσει νέο κτίριο που φιλοξενεί το «Στέκι Νέας Γενιάς» και το «Πνευματικό Κέντρο».

⁷ www.Archanes.gr

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΡΧΑΝΩΝ

- Έχει συστήσει φορέα με την επωνυμία «Στέκι Νέας Γενιάς». Στόχος του είναι η δημιουργική απασχόληση των νέων και η κινητοποίησή τους σε θέματα πολιτισμού. Οι βασικότερες δραστηριότητές του είναι:
 - Η Θεατρική Ομάδα εφήβων και ενηλίκων (από το 1991). Έχει ανεβάσει συνολικά επτά έργα, ενώ έχει πάρει μέρος σε περιφερειακούς διαγωνισμούς με πολλές διακρίσεις.
 - Υλοποιεί προγράμματα εκμάθησης ηλεκτρονικών υπολογιστών, ζωγραφικής (ελεύθερο σχέδιο) και μουσικής σε παιδιά.
 - Οργανώνει εκδηλώσεις προβολής των δραστηριοτήτων του, συνεργαζόμενο και με άλλους τοπικούς φορείς.
- Έχει συστήσει φορέα με την επωνυμία «Πνευματικό Κέντρο». Στόχος του είναι η δημιουργική απασχόληση των παιδιών μικρής ηλικίας και οι δραστηριότητες του είναι:
 - Η Θεατρική Ομάδα μικρών παιδιών
 - Υλοποιεί προγράμματα εκμάθησης ζωγραφικής, κατασκευών με πηλό, χαρτί και άλλα υλικά, καθώς και σκακιού.
 - Αναλαμβάνει το στολισμό του οικισμού κατά τις εορταστικές περιόδους (Χριστούγεννα, Απόκριες, Πάσχα, Εθνικές Επετείους κλπ). Οι κατασκευές που χρησιμοποιούνται για το στολισμό είναι δημιουργίες των παιδιών.
 - Οργανώνει εκδηλώσεις προβολής των δραστηριοτήτων του, συνεργαζόμενο και με άλλους τοπικούς φορείς.
- Έχει συστήσει Ομάδα Πολιτισμού, με τη συμμετοχή κυρίως εθελοντών. Στόχος της ομάδας είναι η καλύτερη δυνατή αξιοποίηση και προβολή της πολιτιστικής μας κληρονομιάς.

Οι ιδιώτες:

- Έχει συσταθεί από κατοίκους των Αρχανών ο «Φυσιολατρικός Σύλλογος» και ο «Μορφωτικός Σύλλογος» από το 1950. Τα μέλη των συλλόγων είναι διαφόρων ηλικιών και οι δραστηριότητές του ποικίλουν. Κύριος στόχος τους είναι η αναβίωση και διατήρηση παλιών εθίμων του χωριού, οργανώνοντας εκδηλώσεις καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Στη λογική αυτή επίσης λειτουργούν Σχολή εκμάθησης παραδοσιακών Κρητικών και Ελληνικών γενικότερα χορών.

- Λειτουργεί ιδιωτική Σχολή Μοντέρνου και Κλασικού Χορού, στην οποία φοιτούν περίπου 200 παιδιά, καθώς επίσης και ιδιωτικό Ωδείο.
- Έχει μεταφέρει από τη Ρώμη το εργαστήριο και την έκθεσή του, τα τελευταία 5 χρόνια, ο παγκοσμίου φήμης γλύπτης κ. Τζομπανάκης Μανώλης και η σύζυγός του χαράκτρια κα Κριτσωτάκη Αριστέα., ενισχύοντας έτσι την πολιτιστική ανάπτυξη των Αρχανών.
- Έχει ιδρυθεί από τον κ. Ψαλτάκη Νίκο, Μουσείο Αγροτικής Ιστορίας και Παράδοσης, με πλούσιο υλικό των τελευταίων δύο αιώνων. Η σπανιότητα του υλικού που διαθέτει (λαογραφικού αλλά και ιστορικού κυρίως του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου), έχει καταστήσει τη συλλογή περιζήτητη. Είναι χαρακτηριστικό ότι η έκθεσή του έχει παρουσιαστεί στην Αθήνα και έχει προσκληθεί να την παρουσιάσει και στους ομογενείς της Νέας Υόρκης.

2.2.3.5 Κοινωνική Πολιτική – Εθελοντισμός – Επικοινωνία⁸

Το σύνολο των δραστηριοτήτων του Δήμου, η υποδομή και οι υπηρεσίες του, έχουν σαφείς κοινωνικούς προσανατολισμούς και αντίστοιχες λειτουργίες. Οι Αρχάνες διαθέτουν σημαντικά πλεονεκτήματα στον τομέα της υποδομής και της συμπυκνωμένης εμπειρίας κοινωνικών παρεμβάσεων σε ένα ευρύ φάσμα κοινωνικών ομάδων και σύγχρονων αναγκών (προγράμματα απασχόλησης, στήριξης οικογένειας, ψυχοκοινωνική και οικονομική στήριξη σε ευπαθείς ομάδες πληθυσμού, προστασίας ηλικιωμένων, δραστηριοτήτων νεολαίας, πολιτικές ελεύθερου χρόνου, ανάπτυξη εθελοντισμού, κλπ)

Πεποίθηση του Δήμου είναι ότι η Κοινωνική Πολιτική είναι μια σύνθετη και δυναμική διαδικασία που εξελίσσεται διαρκώς. Η συστηματική επικοινωνία μεταξύ δημοτών και Δήμου, ανάγεται σήμερα σε καθοριστικό παράγοντα διαμόρφωσης των βασικών όρων μιας σύγχρονης κοινωνικής πολιτικής, που θα ενεργοποιεί και θα αξιοποιεί το ίδιο το ανθρώπινο δυναμικό στο οποίο απευθύνεται. Κοινωνική και Επικοινωνιακή Πολιτική συνεπώς είναι οι δύο όψεις του ίδιου νομίσματος για ένα σύγχρονο Δήμο, καθώς η μία προϋποθέτει αλλά και καθορίζει ταυτόχρονα την άλλη.

Στο πλαίσιο αυτών των αντιλήψεων ο Δήμος:

⁸ www.Archanes.gr

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΡΧΑΝΩΝ

Προχώρησε στη σύσταση του «Οργανισμού Κοινωνικής και Επικοινωνιακής Πολιτικής». Σκοπός του Οργανισμού είναι η προστασία και η συνεχής αναβάθμιση της ποιότητας ζωής των δημοτών, διαμέσου της δημιουργίας των μηχανισμών και των προϋποθέσεων που θα επιτρέπουν την ενεργή συμμετοχή και τη συστηματική αξιοποίηση του ίδιου του ανθρώπινου δυναμικού της περιοχής, σε επιμέρους ή ευρύτερους σχεδιασμούς και τομείς δράσεις.

Ο Οργανισμός υλοποιεί δραστηριότητες, όπως:

- Εκπόνηση και επικυροποίηση μελέτης κοινωνικής δημογραφίας
- Δημιουργία μόνιμου αρχείου κοινωνικής πληροφορίας, ως βασικό εργαλείο σχεδιασμού τόσο του Δήμου και των υπηρεσιών του, όσο και άλλων οργανωμένων τοπικών φορέων
- Λειτουργία σχολής γονέων (200 γονείς)
- Σχολή γονέων παιδιών με αναπηρία
- Ανάπτυξη δικτύου εθελοντών και δημιουργία επιστημονικών ομάδων στήριξης των δραστηριοτήτων τους (κατάρτιση εθελοντών).
- Δημοτική τράπεζα αίματος
- Εκπαιδευτικό πρόγραμμα για τους αρχαιολογικούς χώρους – μουσεία
- Πρόγραμμα πολιτιστικών και περιβαλλοντικών περιπάτων
- Εκμάθηση της τοπικής ιστορίας από τα παιδιά μέσα από θεατρικό παιχνίδι.
- Συνεργασία με το Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας του Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος Κρήτης, για πρακτική άσκηση σπουδαστών.
- Συνεργασία με το Γραφείο Κοινωνικής Πρόνοιας Ηρακλείου για την αντιμετώπιση περιστατικών κοινωνικής παθογένειας.

Λειτουργεί το «Κέντρο Ανοικτής Προστασίας Ηλικιωμένων» (Κ.Α.Π.Η., από το 1984). Το ΚΑΠΗ με έμπειρο επιστημονικό προσωπικό (νοσηλεύτη, εργοθεραπευτή, κοινωνικό λειτουργό, φυσιοθεραπευτή, οικογενειακή βοηθό) υλοποιεί δράσεις για τους ηλικιωμένους, όπως:

- Πρόγραμμα «Φροντίδας Ηλικιωμένων». Αφορά 810 άτομα άνω των 60 ετών. Στόχος είναι η διάγνωση των αναγκών και η παροχή υπηρεσιών, η βιοψυχοκοινωνική φροντίδα των ηλικιωμένων.
- Πρόγραμμα «Βοήθεια στο Σπίτι». Αφορά την εκτίμηση βιολογικών – ψυχολογικών και κοινωνικών αναγκών 168 ηλικιωμένων. Στόχος είναι η

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΡΧΑΝΩΝ

φροντίδα στο σπίτι των ηλικιωμένων, οι οποίοι για λόγους υγείας δεν μπορούν να μετακινούνται.

- Εκδίδει τριμηνιαίο περιοδικό με άρθρα γραμμένα κυρίως από τους ίδιους τους ηλικιωμένους.
- Παρακινεί τους ηλικιωμένους σε οργάνωση εκδηλώσεων κυρίως με άλλες κοινωνικές ομάδες (παιδιά, εφήβους κπλ).
- Οργανώνει επισκέψεις – εκδρομές των ηλικιωμένων.

Συμμετέχει στο «Κέντρο Συνοδευτικών Υποστηρικτικών Υπηρεσιών (ΚΕΣΥΥ)» της Αναπτυξιακής Ηρακλείου Α.Ε.). Στόχος του είναι η καταπολέμηση του αποκλεισμού από την αγορά εργασίας, κυρίως σε άτομα ορεινών και απομακρυσμένων περιοχών και σε άνεργους 45 – 65 ετών. Οι βασικές δραστηριότητες του ΚΕΣΥΥ είναι δύο:

- Η προώθηση στην απασχόληση. Στα πλαίσια της δραστηριότητας αυτής, γίνεται αξιολόγηση των αναγκών της αγοράς εργασίας, καταγράφονται οι θέσεις απασχόλησης, αξιολογείται η προσωπικότητα, οι δεξιότητες και οι ικανότητες των ατόμων της ομάδας στόχου, εντοπίζονται οι ιδιαίτερες ανάγκες των επιχειρήσεων και των ατόμων και τέλος προωθούνται οι άνεργοι σε κατάλληλες θέσεις εργασίας μέσω εξατομικευμένης προσέγγισης.
- Συνοδευτικές Υποστηρικτικές Υπηρεσίες. Η δραστηριότητα αυτή, σκοπό έχει την κοινωνική, οικογενειακή και ψυχολογική στήριξη των ατόμων της ομάδας στόχου, στοχεύοντας στην ένταξη ή επανένταξή τους στην αγορά εργασίας.

Ο Δήμος Αρχανών έχει αναπτύξει ένα δίκτυο επικοινωνίας, τόσο με τους ίδιους τους δημότες, όσο και με άλλους γειτονικούς δήμους, φορείς και υπηρεσίες. Η Δημοτική αρχή:

- ενημερώνει σε τακτά χρονικά διαστήματα τους δημότες για το σύνολο των δραστηριοτήτων του δήμου.
- Μέσω του Δημοτικού Ραδιοφωνικού Σταθμού αλλά και της καλωδιακής τηλεόρασης, έχει καθημερινή επικοινωνία με τους δημότες. Επίσης σχεδιάζεται για τους επόμενους μήνες η έκδοση περιοδικού, από το Δήμο.
- Καλεί δημόσιους φορείς σε ανοιχτές συγκεντρώσεις, στις οποίες ενημερώνονται οι δημότες για τυχόν προγράμματα που υλοποιούνται από τους φορείς αυτούς και από τα οποία μπορούν να ωφεληθούν διάφορες κατηγορίες δημοτών: αγρότες, βιοτέχνες, έμποροι κλπ.

- Συνεργάζεται με γειτονικούς δήμους για την επίλυση προβλημάτων αλλά και για την ανάπτυξη της ευρύτερης περιοχής. Έτσι για παράδειγμα έχει συνεργαστεί με το Δήμο «Ν. Καζαντζάκη» και το Δήμο Τεμένους για τη δημιουργία Χώρου Υγειονομικής Ταφής Απορριμμάτων, που θα εξυπηρετεί και τους τρεις Δήμους. Έχει συνεργαστεί με τους παραπάνω Δήμους καθώς και τους Δήμους Επισκοπής και Θραψανού για τη δημιουργία φορέα, ο οποίος θα ασχοληθεί με την πολιτιστική ανάπτυξη της περιοχής.
- Συνεργάζεται με άλλους Δήμους τόσο από την υπόλοιπη Ελλάδα (π.χ. στη Χίο) όσο και του εξωτερικού (Κύπρου, Ιταλίας, Ρωσίας, Ισπανίας) για την ανταλλαγή εμπειριών και τεχνογνωσίας σε διάφορα θέματα.
- Συνεργάζεται με Ερευνητικά και Εκπαιδευτικά Ιδρύματα της Χώρας για θέματα που αφορούν τον οικισμό. Έτσι για παράδειγμα έχει συνεργαστεί με το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο της Αθήνας για θέματα ανάπτυξης του οικισμού, διατήρησης της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς, αντισεισμικής προστασίας κλπ. Με το Τμήμα Γεωπονίας του Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος Ηρακλείου σε θέματα αγροτικής οικονομίας. Με την Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου Κρήτης σε θέματα υγείας.
- Οργανώνει ημερίδες, συνέδρια, εκδηλώσεις κλπ. που σκοπό έχουν τόσο την ενημέρωση των δημοτών, όσο και την ευαισθητοποίησή τους σε θέματα περιβάλλοντος, διατήρησης πολιτιστικής κληρονομιάς, υγείας, βιολογικής καλλιέργειας κλπ.

Όλα τα παραπάνω αποτελούν αντικείμενο συνεχούς μέριμνας για το Δήμο Αρχανών, γιατί πιστεύει ότι η ενεργή συμμετοχή και η πολυδιάστατη αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού της, πρέπει να ανάγεται, όχι μόνο σε μέσο αλλά και σε τελικό στόχο μιας ανοιχτής και σύγχρονης κοινωνίας.

2.2.3.5.1. Τοπική Ανάπτυξη και Κοινωνική Πολιτική⁹

Στο Δήμο Αρχανών εφαρμόστηκε ένα ολοκληρωμένο σχέδιο ανάπτυξης το οποίο ενδυνάμωσε την τοπική οικονομία και βελτίωσε την ποιότητα ζωής των ανθρώπων.

Η φιλοσοφία του σχεδίου ανάπτυξης βασίζονταν στην στενή συνεργασία των τοπικών αρχών και φορέων και στη αποτελεσματική χρήση του ανθρώπινου δυναμικού της περιοχής.

Στόχοι του ολοκληρωμένου σχεδίου ανάπτυξης:

- Η διαφοροποίηση της τοπικής οικονομίας
- Η βελτίωση της ποιότητας ζωής
- Η αύξηση της απασχόλησης
- Η αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού

Η εφαρμογή του σχεδίου ανάπτυξης της περιοχής πραγματοποιήθηκε σε τρεις άξονες:

A) Παρεμβάσεις υπέρ της απασχόλησης

Σημαντικό ρόλο σ' αυτές τις παρεμβάσεις έπαιξε η εφαρμογή προγραμμάτων υπέρ της απασχόλησης όπως η ΚΠ LEADER, το Τοπικό Κοινωνικό Κεφάλαιο, το Κ.Ε.Σ.Υ.Υ., η ΚΠ EQUAL κ.α. Φορέας Υλοποίησης των προγραμμάτων ήταν η Αναπτυξιακή Ηρακλείου, ένας αναπτυξιακός φορέας των Δήμων του Νομού Ηρακλείου με έδρα τις Αρχάνες. Παράλληλα, η λειτουργία του Γραφείου Υποστηρικτικών Υπηρεσιών του Δήμου Αρχανών παρείχε και εξακολουθεί να παρέχει επαγγελματική συμβουλευτική σε ανέργους του Δήμου.

Πολύ σημαντικό ρόλο στη δημιουργία απασχόλησης έχει παίξει μέχρι σήμερα η λειτουργία του Κέντρου Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών και του Βρεφονηπιακού Σταθμού καθώς όχι μόνο δημιούργησαν θέσεις εργασίας στην περιοχή αλλά και έδωσαν τη δυνατότητα στις μητέρες της περιοχής να συνδυάσουν τις απαιτήσεις της επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής.

B) Παρεμβάσεις για την αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού

Σημαντικό ρόλο στις παρεμβάσεις για την αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού έχει παίξει πάλι η Αναπτυξιακή Ηρακλείου μέσω της υλοποίησης

⁹ - www.Archanes.gr
- ΚΟΙΝΩ.ΠΟΛΙΤ.Α ΚΡΗΤΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΡΧΑΝΩΝ

προγραμμάτων όπως το Τοπικό Κοινωνικό Κεφάλαιο. Παράλληλα, το Γραφείο Υποστηρικτικών Υπηρεσιών του Δήμου Αρχανών διακρίνεται για τις ενέργειες του που στόχο έχουν την πολύπλευρη στήριξη των μεταναστών της περιοχής.

Πολύ ουσιαστικός, όμως, για την τοπική κοινωνία των Αρχανών είναι ο ρόλος του Κ.Α.Π.Η., η λειτουργία του οποίου αποτελεί πρότυπο. Πέρα από την κοινωνικοοικονομική και ιατρική στήριξη που παρέχει στους ηλικιωμένους, το Κ.Α.Π.Η. Αρχανών πραγματοποιεί πολύ σημαντικές κοινωνικές παρεμβάσεις υπέρ όλων των κατοίκων του Δήμου ανεξαρτήτου ηλικίας (πχ συμβουλευτική στήριξη οικογενειών που είναι κοινωνικά αποκλεισμένες). Σ' όλη αυτή την προσπάθεια το Κ.Α.Π.Η. συνεργάζεται στενά με τα πρόγραμμα «ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ» το οποίο παρέχει ιατρική και ψυχοκοινωνική στήριξη στο σπίτι σε ηλικιωμένους και μη αυτοεξυπηρετούμενους.

Γ) Βελτίωση της πρόσβασης σε αγαθά και υπηρεσίες

Όλοι οι Φορείς και οι Υπηρεσίες που αναφέρθηκαν παραπάνω έχουν κατορθώσει με τις δράσεις τους να βελτιώσουν την προσβασιμότητα σε αγαθά και υπηρεσίες όλων των κατοίκων του Δήμου. Πρέπει να αναφερθεί επίσης η σπουδαιότητα του Κέντρου Εξυπηρέτησης Πολιτών, του Περιφερειακού Ιατρείου καθώς και του Οργανισμού Κοινωνικής και Επικοινωνιακής Πολιτικής του Δήμου Αρχανών ο οποίος απαρτίζεται από εθελοντές.

Πολύ σημαντικό στοιχείο είναι η πιστοποίησή των υπηρεσιών που παρέχει ο Δήμος Αρχανών με **ISO 9001 :2000**.

Όλες, λοιπόν, οι κοινωνικές παρεμβάσεις συνοδεύτηκαν από:

- Την δημιουργία αλλά και βελτίωση των Υποδομών του Δήμου
- Την οικιστική ανάπτυξη (αναπαλαίωση παραδοσιακών κτιρίων, δημιουργία πάρκων - πλατειάς, κυκλοφοριακές ρυθμίσεις κ.α.).
- Τη στήριξη της γεωργίας (αρδευτικά συστήματα, αγροτικοί δρόμοι κ.α)
- Τη βελτίωση της ποιότητας των αγροτικών προϊόντων (προώθηση τυποποίησης, καλλιέργεια βιολογικών προϊόντων κ.α.)

Το αποτέλεσμα της παραπάνω συνολικής και συλλογικής προσπάθειας ήταν:

- Η δημιουργία νέων επιχειρήσεων
- Η αύξηση της απασχόλησης
- Η αύξηση της αγροτικής παραγωγής

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΡΧΑΝΩΝ

- Η δημιουργία νέων Υπηρεσιών για τους πολίτες
- Η αύξηση του αριθμού των κατοίκων, και γενικότερα
- Η βελτίωση της ποιότητας ζωής

2.2.4 Τομέας οικονομικού περιβάλλοντος

Οι Αρχάνες είναι ένας ημιαστικός οικισμός, κατά βάση αγροτικός αλλά με δραστηριότητα και στο δευτερογενή και στον τριτογενή τομέα. Εκτός από το Δήμο Αρχανών, φορείς που στηρίζουν την οικονομία του οικισμού είναι:

- **Ο Αγροτικός Συνεταιρισμός Αρχανών**, που ιδρύθηκε το 1909. Διαθέτει συσκευαστήριο νωπών σταφυλιών, οινοποιείο, εμφιαλωτήριο κρασιού, ελαιουργείο και πρατήριο διάθεσης των προϊόντων του. Τα μέλη του Συνεταιρισμού είναι 1250, ηλικίας 27-65 ετών, με 65% άνδρες και 35% γυναίκες.
- **Αναπτυξιακή Ηρακλείου Α.Ε.** Συστήθηκε με πρωτοβουλία του Δήμου Αρχανών το 1990 σε συνεργασία με άλλους δήμους και διευρύνθηκε στη συνέχεια, με αποτέλεσμα σήμερα να απαρτίζεται από 26 δήμους της ενδοχώρας του Ν. Ηρακλείου (περιοχή 65.000κατοίκων). Υλοποιεί εθνικά και κοινοτικά προγράμματα με στόχο την ανάπτυξη των περιοχών αυτών σε όλους τους τομείς (πρωτογενή, δευτερογενή, τριτογενή, πολιτισμό, αθλητισμό, πρόνοια κλπ). Βασικό πρόγραμμα που επιδρά και στην οικονομία των Αρχανών είναι η «Κοινοτική Πρωτοβουλία LEADER II».

Το 70% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού απασχολείται στον πρωτογενή τομέα. Οι καλλιεργούμενες εκτάσεις καταλαμβάνουν έκταση 17.000 στρέμματα. Οι βασικότερες καλλιέργειες είναι αυτή της ελιάς και του αμπελιού (σε διάφορες ποικιλίες). Οι Αρχάνες είναι γνωστές για τα άριστης ποιότητας επιτραπέζια σταφύλια τους διαφόρων ποικιλιών (Σουλτανίνα, Ραζακί, Thomson) για τα κρασιά Ονομασίας Προέλευσης (V.Q.P.R.D) για το υψηλής ποιότητας ελαιόλαδο καθώς επίσης και για τα αρωματικά φυτά- βότανα.

Ο δευτερογενής τομέας αφορά κυρίως στη μεταποίηση και χαρακτηρίζεται από μικρές μεταποιητικές μονάδες παραδοσιακού τύπου. Η μεταποιητική δραστηριότητα στην περιοχή είναι σε απόλυτη εξάρτηση από την κύρια παραγωγική δραστηριότητα της γεωργίας. Το 10% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού απασχολείται στο δευτερογενή τομέα.

Συνολικά στον τριτογενή τομέα δραστηριοποιούνται 104 μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις και απασχολούνται περίπου 240 άτομα, ενώ περίπου 250 άτομα απασχολούνται καθημερινά εκτός του χωριού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΡΧΑΝΩΝ

Το εμπόριο εξυπηρετεί τις ανάγκες του ντόπιου πληθυσμού σε καταναλωτικά αγαθά πρώτης ανάγκης (παντοπωλεία, κρεοπωλεία), είδη ένδυσης και υπόδησης αλλά και καταστήματα οικοδομικών υλικών, υαλοπωλεία, καταστήματα γεωργικών εφοδίων, ειδών δώρων κλπ. Λειτουργούν επίσης υποκαταστήματα τριών μεγάλων τραπεζών με σημαντικό κύκλο εργασιών

Οι Αρχάνες, αν και δεν γειτνιάζουν με τη θάλασσα, διαθέτουν όλα τα απαραίτητα στοιχεία για την ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού σε σχέση με τον ευρύτερο Νομό και την Περιφέρεια. Τα αρχαιολογικά, ιστορικά, θρησκευτικά μνημεία, οι περιοχές ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, καθώς και η ανάδειξη της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς αποτελούν πόλο έλξης για τουρισμό ήπιας μορφής, που δημιουργεί αξιόλογη συμπληρωματική πηγή εισοδήματος στους κατοίκους. Δεν είναι τυχαίο ότι τουριστικά γραφεία εναλλακτικών μορφών τουρισμού επιλέγουν την ευρύτερη περιοχή για τις εκδρομές τους, ενώ η άρτια οργανωμένη αρχαιολογική συλλογή (μουσείο) των Αρχανών δέχτηκε το 1998, 8.500 επισκέπτες (το 1996 ήταν 6.500), ενώ πολύ περισσότεροι ήταν οι επισκέπτες στους αρχαιολογικούς χώρους.

Πολύ σημαντικές για τον τόπο είναι οι παρεχόμενες ιδιωτικές υπηρεσίες στους τομείς της υγείας, της εκπαίδευσης και της ψυχαγωγίας – ελεύθερου χρόνου.

Ο Δήμος Αρχανών από τον Ιανουάριο του 2001, έχει πιστοποιηθεί από τον ελληνικό φορέα πιστοποίησης ΕΛΟΤ με το πρότυπο ποιότητας ΕΛΟΤ EN ISO9001:2000 για όλες τις παρεχόμενες υπηρεσίες του στους πολίτες. Έτσι, πιστοποιήθηκαν το Τμήμα Διοικητικών και Οικονομικών Υπηρεσιών, Τμήμα Τεχνικών Έργων και Έργων Περιβάλλοντος, Γραφείο Προγραμματισμού – Οργάνωσης & Πληροφορικής, Κέντρο ανοικτής Προστασίας Ηλικιωμένων(Κ.Α.Π.Η.), Κέντρο Εξυπηρέτησης Πολιτών (Κ.Ε.Π.).

Επίσης επισφράγισμα της εικόνας αναβάθμισης και ανάπτυξης που παρουσιάζεται στο Δήμο Αρχανών, ήταν η διάκριση του οικισμού στα πλαίσια του διαγωνισμού που διενεργήθηκε από την Ε.Ε. και την Διεθνή Ένωση R.E.D. (Ruralite- Environment- Development) για την Αγροτική Ανάπτυξη και Αναβάθμιση Χωριών. Έτσι στις Αρχάνες απονεμήθηκε τον Οκτώβριο του 2000 το πρώτο βραβείο «Ολοκληρωμένης και Αειφόρου Ανάπτυξης Εξαιρετικής Ποιότητας».

Ακόμη, για τη ανάπτυξη με σεβασμό στο δομημένο και φυσικό περιβάλλον καθώς και στον άνθρωπο απονεμήθηκε στο Δήμο Αρχανών τον Απρίλιο του 2002 το χρυσό βραβείο περιβάλλοντος ‘ Ελευθέριος Πλατάκης’ του Πανεπιστημίου Κρήτης.

2.3 ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Ως εσωτερικό περιβάλλον ορίζονται τα όργανα διοίκησης , οι υπηρεσίες , οι πόροι και ο τρόπος οργάνωσης και λειτουργίας, όχι μόνο του ΟΤΑ αλλά και:

- Των νομικών προσώπων που εποπτεύονται από τον ΟΤΑ
- Των φορέων συνεργασίας στους οποίους συμμετέχει ο ΟΤΑ (π.χ. σύνδεσμοι, διαδημοτικές επιχειρήσεις κλπ)

Η διάγνωση του εσωτερικού περιβάλλοντος λειτουργίας και οργάνωσης, έχει ως στόχο τη διάγνωση των ισχυρών και αδύνατων σημείων, προκειμένου τα μεν ισχυρά να αξιοποιηθούν περαιτέρω, τα δε αδύνατα να αντιμετωπισθούν.

2.3.1 ΟΕΥ (Οργανισμός Εσωτερικής Υπηρεσίας)

Οι υπηρεσίες που λειτουργούν στο Δήμο Αρχανών, είναι οι παρακάτω:

➤ Διοικητική – Οικονομική Υπηρεσία

Το αντικείμενο της Διοικητικής- Οικονομικής Υπηρεσίας του Δήμου είναι:

- Σύνταξη, ενημέρωση και τήρηση των βιβλίων του δημοτολογίου και πληθυσμού.
- Τήρηση και ενημέρωση αρχείων επίσημων εγγράφων ληξιαρχικών γεγονότων.
- Τήρηση εκλογικών καταλόγων και φροντίδα για την κατά νόμο αναθεώρησή τους
- Έκδοση Πιστοποιητικών - Βεβαιώσεων.
- Τέλεση των πολιτικών γάμων.
- Συγκέντρωση στοιχείων, διερεύνηση αναγκών και κατάρτιση των μεσοπρόθεσμων και ετήσιων\ προϋπολογισμών δαπανών λειτουργίας των υπηρεσιών του Δήμου και των αντιστοιχών\ προϋπολογισμών εσόδων του Δήμου
- Σύνταξη των ετήσιων οικονομικών απολογισμών του Δήμου σε συνεργασία με το Ταμείο.
- Παραλαβή των κάθε φύσης παραστατικών που απαιτούνται κατά περίπτωση για την πληρωμή τω' οφειλών του Δήμου στους αντίστοιχους δικαιούχους.

- Έλεγχος των προηγούμενων παραστατικών, έλεγχος της επάρκειας της αντίστοιχης πίστωσης του Προϋπολογισμού του Δήμου και έκδοση χρηματικών ενταλμάτων πληρωμής. Αποστολή τω' ενταλμάτων στο Ταμείο για τη διενέργεια των πληρωμών.
- Ενημέρωση των μηχανογραφικών αρχείων του προσωπικού με τα προηγούμενα στοιχεία και τη εξαγωγή των περιοδικών μισθολογικών καταστάσεων ή γενικά των καταστάσεων πληρωμής κάθε είδους αμοιβής προς το προσωπικό του Δήμου.

➤ **Τεχνική Υπηρεσία**

Το αντικείμενο της Τεχνικής Υπηρεσίας του Δήμου είναι:

- Η σύνταξη μελετών (για εκτέλεση έργων - προμήθειες).
- Η εκτέλεση έργων με αντεπιστάσια.
- Η επίβλεψη εκτέλεσης έργων που ανατίθενται σε τρίτους ή σε εταιρείες που συμμετέχει ο Δήμος.
- Η επίβλεψη μελέτης εκτέλεσης έργων που ανατίθενται σε τρίτους ή σε εταιρείες που συμμετέχει ο Δήμος.
- Η ευθύνη σε θέματα πολεοδομικού σχεδιασμού και πολεοδομικών εφαρμογών (βεβαιώσεις, κλπ.).
- Η διεκπεραίωση της τρέχουσας αλληλογραφίας με φορείς, υπηρεσίες, κλπ. Η σύνταξη δελτίων παρακολούθησης φυσικού - οικονομικού αντικειμένου των έργων.
- Η σύνταξη προτάσεων για ένταξη έργων σε προγράμματα νομαρχιακά, εθνικά, περιφερειακά, Ευρωπαϊκής Ένωσης, κλπ., καθώς επίσης και η σύνταξη τεχνικών δελτίων.
- Ο προγραμματισμός - σχεδιασμός μελετών ή κατασκευών έργων.
- Η μέριμνα για τη σωστή λειτουργία της ύδρευσης, της αποχέτευσης και για θέματα καθαριότητας-πρασίνου

➤ **Τμήμα Προγραμματισμού Οργάνωσης & Πληροφορικής .**

Στο Δήμο αναπτύχθηκε και λειτουργεί Τμήμα Προγραμματισμού που στα πλαίσια των πολυποίκιλων δραστηριοτήτων του είναι:

- Η ενημέρωση - πληροφόρηση, καθοδήγηση για όλα τα αναπτυξιακά προγράμματα που υλοποιούνται στην χώρα μας και που αφορούν είτε ιδιώτες, είτε μαζικούς φορείς.

- Η καταγραφή των προτάσεων, σχεδιασμών των Φορέων και η αναζήτηση τρόπου χρηματοδότησης τους.
- Ο από κοινού σχεδιασμός τέτοιων προτάσεων και η προώθηση τους για περαιτέρω υλοποίηση. .

➤ Γραφείο Διαχείρισης Ποιότητας (ISO)

Στο Δήμο λειτουργεί Γραφείο Διαχείρισης Ποιότητας (ISO), που στα πλαίσια των πολυποίκλων δραστηριοτήτων του είναι:

- Γενικές διεργασίες του συστήματος διαχείρισης ποιότητας
- Υλοποίηση του μηχανισμού αλληλοεπίδρασης των διεργασιών με την καθιέρωση νέου εντύπου παρακολούθησής τους.
- Παρακολούθηση παραπόνων και αιτημάτων των κατοίκων του Δήμου.

Αμείωτο είναι το ενδιαφέρον της Δημοτικής Αρχής για παροχή υπηρεσιών ποιότητας στους δημότες. Για το λόγο αυτό ο Δήμος προέβη στην πιστοποίηση όλων των υπηρεσιών που παρέχει και είναι ο πρώτος Δήμος στην Ελλάδα που πιστοποιείται από τον ελληνικό φορέα πιστοποίησης ΕΛΟΤ, αποκτώντας το Πιστοποιητικό Συστήματος Συμμόρφωσης Ποιότητας κατά ISO 9001:2000. Παράλληλα έχει αρχίσει ήδη η προετοιμασία για την πιστοποίηση του Συστήματος Περιβαλλοντικής Διαχείρισης κατά ISO 14001.

Ο Δήμος Αρχανών ξεκίνησε τη προσπάθειά του αυτή για μια ποιοτικότερη προσέγγιση στη Δημόσια Διοίκηση το έτος 2000 με στόχο την σωστή οργάνωση των επιμέρους τμημάτων και υπηρεσιών που διαθέτει. Ο Δήμος μη έχοντας παράδειγμα προς μίμηση τουλάχιστον στον Ελληνικό χώρο ακολούθησε δικές του προσεγγίσεις πάνω στην εφαρμογή συστημάτων ποιότητας στη Δημόσια Διοίκηση, για να αντλήσει πληροφορίες. Για το λόγο αυτό συνδυάστηκαν τόσο οι γνώσεις από προσωπικές εμπειρίες όσο και η φαντασία των δημιουργών του, προκειμένου να βγει ένα αξιόλογο αποτέλεσμα.

Ο Δήμος Αρχανών έχει εδώ και τέσσερα χρόνια προβεί στη καθιέρωση δεικτών αξιολόγησης όλων των υπηρεσιών του. Το γεγονός αυτό που αποτελεί πανελλαδική πρωτοπορία των Αρχανών στη Δημόσια Διοίκηση έχει βοηθήσει στην ενίσχυση της προγραμματικής δράσης των υπηρεσιών.

2.3.2 Προσωπικό του Δήμου

Μια σωστή οργάνωση απαιτεί και την σωστή εκχώρηση αρμοδιοτήτων η οποία γίνεται επιτυχής όταν γίνεται ανάθεση της κατάλληλης εργασίας στον κατάλληλο άνθρωπο. Έτσι με βάση τον ΟΕΥ του Δήμου Αρχανών, προκύπτουν τα παρακάτω.

2.3.2.1 Οργανικές θέσεις που προβλέπονται

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Κλάδος	Θέσεις
ΠΕ 1 Διοικητικών	4
ΠΕ 1 Οικονομολόγων	2
ΠΕ 3 Πολιτικών Μηχανικών	2
ΠΕ 4 Αρχιτεκτόνων	1
ΠΕ 9 Γεωπόνων	2
ΠΕ 7 Χημικών μηχανικών	1
ΠΕ 23 Δημοτική Αστυνομία	1
ΣΥΝΟΛΟ	13

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Κλάδος	Θέσεις
ΤΕ 17 Διοικητικών λογιστικών	7
ΤΕ 4 Μηχανολόγων-ηλεκτρολόγων μηχανικών	1
ΤΕ 23 Δημοτική αστυνομία	2
ΤΕ 11 Εποπτών Δημόσιας υγείας	1
ΣΥΝΟΛΟ	11

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Κλάδος	Θέσεις
ΔΕ 1 Διοικητικών	3
ΔΕ15 Εισπρακτόρων	2
ΔΕ 24 Ηλεκτρολόγων	1
ΔΕ 25 Μηχανοδηγών	1
ΔΕ 23 Δημοτική Αστυνομία	9
ΔΕ 28 Χειριστών μηχανημάτων έργου	2
ΔΕ 29 Οδηγών αυτοκινήτου	2

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΡΧΑΝΩΝ

ΔΕ 30 Υδρονομέας	1
ΣΥΝΟΛΟ	21

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Κλάδος		Θέσεις
ΥΕ 1 Κλητήρων θυρωρών	1	
ΥΕ 16 Εργατών γενικών καθηκόντων	8	
ΣΥΝΟΛΟ	9	

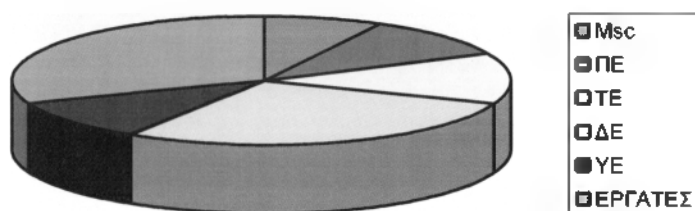
2.3.2.2 Καλυμμένες θέσεις στο Δήμο Αρχανών

Στο Δήμο Αρχανών υπηρετούν συνολικά 39 άτομα. Από αυτά, τα 21 ανήκουν στο μόνιμο προσωπικό του Δήμου.

Το μορφωτικό επίπεδο του προσωπικού του Δήμου φαίνεται παρακάτω:

ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ						
ΚΛΑΔΟΣ	Msc	ΠΕ	ΤΕ	ΔΕ	ΥΕ	ΕΡΓΑΤΕΣ
ΠΑΝΘΟΣ	3	4	5	11	4	12

ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

Το προσωπικό του Δήμου χωρίζεται σε δύο κατηγορίες:

- Διοικητικό προσωπικό
- Τεχνικό προσωπικό

ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ		
ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΕΣ	ΠΑΝΘΟΣ
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ	ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΟΣ	2
	ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΟΣ	1
	ΛΟΓΙΣΤΗΣ	3
	ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ	3

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΡΧΑΝΩΝ

ΤΕΧΝΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ	ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ	1
	ΤΕΧΝΟΛΟΓΟΣ ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ	2
	ΓΕΩΠΟΝΟΣ	2
	ΕΡΓΟΔΗΓΟΣ	1
	ΧΕΙΡΙΣΤΕΣ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ ΕΡΓΟΥ	2
	ΚΛΗΤΗΡΑΣ	1
	ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΑΣ	3
	ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ	1
	ΟΔΗΓΟΣ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟΥ	2
	ΜΗΧΑΝΟΔΗΓΟΣ	1
	ΕΙΣΠΡΑΚΤΟΡΑΣ	2
	ΕΡΓΑΤΕΣ	12
	ΣΥΝΟΛΟ	39

Εκτός από τα παραπάνω, ο Δήμος Αρχανών, για τη σωστή του λειτουργία, διαθέτει και Νομικά Πρόσωπα. Οι αρμοδιότητες των νομικών προσώπων του Δήμου Αρχανών είναι οι παρακάτω:

- Παροχή υπηρεσιών νομικής υποστήριξης προς τα αιρετά όργανα του Δήμου για την προώθηση των στόχων του Δήμου
- Παροχή υπηρεσιών νομικής υποστήριξης προς τις υπηρεσίες στα ιδρύματα του Δήμου για οποιοδήποτε θέμα
- Νομική επεξεργασία και γνωμοδότηση για πράξεις της Δημόσιας Διοίκησης που αφορούν το Δήμο
- Νομική επεξεργασία προγραμματικών συμβάσεων του Δήμου, συμβολαίων, συμβάσεων εργασίας και έργου, κλπ
- Παραστάσεις σε όλα τα δικαστήρια για υποθέσεις του Δήμου
- Τέλος, τα νομικά πρόσωπα, παρίσταται στις συνεδριάσεις του Δημοτικού Συμβουλίου και της Δημαρχιακής Επιτροπής όταν καλούνται

Το άριστο εργασιακό περιβάλλον καθώς και οι άψογες σχέσεις του προσωπικού με τα αιρετά πρόσωπα του Δήμου, έχουν σαν αποτέλεσμα τη συνεχή ανάπτυξη των υπηρεσιών του Δήμου.

2.3.3 Διαδημοτικές συνεργασίες του Δήμου Αρχανών

Η Διαδημοτική συνεργασία επιτρέπει τη μετατόπιση του κέντρου βάρους από το τοπικό και το τοπικιστικό, στο ευρύτερο περιοχικό, νομαρχιακό ή παγκρήτιο επίπεδο. Η Διαδημοτική συνεργασία, αυξάνει τη διεκδικητική ικανότητα των ΟΤΑ της Κρήτης, εγγυάται πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα των οριζόντιων δράσεων που υλοποιούνται και κυρίως στοχεύει στην ισόρροπη ανάπτυξη διαφορετικών περιοχών του νησιού.

Ο Δήμος Αρχανών είναι ένας ανοικτός Δήμος με καθοριστικό ρόλο στην ανάπτυξη συνεργασιών σε βασικούς τομείς οριζόντιας παρέμβασης στους άξονες της κοινωνικής πολιτικής, του πολιτισμού, του περιβάλλοντος, της αναβάθμισης των υπηρεσιών και της ανάπτυξης των υποδομών σε Παγκρήτιο επίπεδο.

Ο Δήμος Αρχανών συμμετέχει κατά καιρούς σε διαδημοτικές συνεργασίες. Αυτή την περίοδο, συμμετέχει στις «Τοπικές Πρωτοβουλίες Απασχόλησης», μαζί με τους Δήμους Επισκοπής, Θραψανού, και Ν. Καζαντζάκη. Φορείς υλοποίησης του προγράμματος είναι η ΚΟΙΝΩ.ΠΟΛΙΤΙ.Α Κρήτης, η Αναπτυξιακή Ηρακλείου Α.Ε. και ο ΟΑΕΔ. Οι Τοπικές Πρωτοβουλίες Απασχόλησης, είναι ένα πρόγραμμα για ανέργους.

Η Δημοτική Αρχή πιστεύει ότι το παραπάνω πρόγραμμα θα δώσει λύση στο πρόβλημα της ανεργίας που υπάρχει στην περιοχή.

2.3.4 Υπηρεσίες και φορείς του Δήμου Αρχανών

Με βάση την ανάλυση του Εξωτερικού- Τοπικού Περιβάλλοντος, προκύπτει ότι οι υπηρεσίες και οι φορείς του Δήμου Αρχανών, είναι οι παρακάτω:

- Διοικητική – Οικονομική Υπηρεσία
- Τεχνική Υπηρεσία
- Γραφείο Προγραμματισμού
- Γραφείο Διαχείρισης Ποιότητας
- Κέντρο Εξυπηρέτησης Πολιτών
- Κέντρο Ανοιχτής Προστασίας Ηλικιωμένων (Κ.Α.Π.Η.)
- Μονάδα Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας
- Πολιτιστικό Κέντρο
- Οργανισμός Κοινωνικής και Επικοινωνιακής Πολιτικής
- Στέκι Νέας Γενιάς

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΡΧΑΝΩΝ

- Δημοτική Βιβλιοθήκη
- Αναπτυξιακή Ηρακλείου Α.Ε
- Κέντρο Συνοδευτικών Υποστηρικτικών Υπηρεσιών (για άνεργους ορεινών και απομακρυσμένων περιοχών)
- Αγροτικός Συνεταιρισμός Αρχανών
- Τράπεζες
- Αρχαιολογική Συλλογή Αρχανών
- Θερινός Δημοτικός Κινηματογράφος
- Παιδικός Σταθμός
- 4 Νηπιαγωγεία (2 Ολοήμερα)
- Ολοήμερα Δημοτικά Σχολεία
- Κέντρο Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών (Κ.Δ.Α.Π.)
- Γυμνάσιο – Λύκειο
- Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης
- Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (Παράρτημα Κρήτης)
- ΑΣ.ΠΑΙ.ΤΕ (Ανώτατη Σχολή Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης)
- Εθνικό Στάδιο (κλειστό γυμναστήριο – γήπεδο)
- Περιφερειακό Ιατρείο
- Υποκατάστημα Ιδρύματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Ι.Κ.Α.)
- Κατάστημα Ελληνικών Ταχυδρομείων (ΕΛ.ΤΑ.)
- Κατάστημα Οργανισμού Τηλεπικοινωνιών Ελλάδας (Ο.Τ.Ε.)
- Αστυνομικό Τμήμα

2.3.5 Εξοπλισμός

Ο Δήμος Αρχανών στεγάζεται σε χώρους συνολικής επιφάνειας 15^ο τ.μ στους οποίους περιλαμβάνονται:

- Χώροι γραφείων
- Αίθουσα συνεδριάσεων του Δ.Σ.
- Βοηθητικοί χώροι όπως αποθήκες εξοπλισμού και επιμορφωτικού υλικού, χώροι παραγωγής φωτοτυπιών κ.α.

Με βάση την ανάπτυξη της εταιρίας τα τελευταία χρόνια (αύξηση δραστηριοτήτων και προσωπικού) οι χώροι στέγασης δεν επαρκούν και επιβάλλεται η μετεγκατάσταση της εταιρίας σε νέες εγκαταστάσεις οι οποίες θα είναι ιδιόκτητες.

2.3.5.1 Λογισμικό Software *H/Y*:

- Λειτουργικά συστήματα:
 1. Dos
 2. Windows 95/ 98/ 2000NT
- Επεξεργαστές Κειμένου:
 1. Word 97/ 2000
- Προγράμματα Λογιστικών Φύλλων:
 1. Excel 97/ 2000
 2. Eurofasma
- Προγράμματα Παρουσιάσεων:
 1. Power Point 97/ 2000
- Προγράμματα Βάσεων Δεδομένων:
 1. Access 97/ 2000 G.I.S.
- Εφαρμογές Διαχείρισης Προγραμμάτων ή Έργων:

Έργα ή Προγράμματα	Λογισμικό Εφαρμογής
Mars2 Ver. 12	Microsoft FoxPro Ver. 2.6
Γενική Λογιστική	
Μισθοδοσία	

Γεωγραφικό Σύστημα Πληροφοριών G.I.S.:

- 1) Ολοκληρωμένο σύστημα γεωγραφικών συστημάτων πληροφοριών.
- 2) Λειτουργικό σύστημα Windows NT Server για 10 χρήστες
- 3) ArcView 3.2 G.I.S
- 4) ArceditView.T4 3.5.2
- 5) Arc.T3 3.5.2
- 6) ArcplotW.T2 3.5.2

Εξοπλισμός για G.I.S.

- 1) 1 Η/Υ Pentium **III** 500 MHz 256 MB Ram
- 2) 1 Η/Υ Pentium **III** 450 MHz 64 MB Ram
- 3) 1 Έγχρωμος Σχεδιαστής A0
- 4) 1 Έγχρωμος Εκτυπωτής A3 και A4
- 5) 1 Ψηφιοποιητή A0

Σύνδεση με Internet:

Παροχέας (Provider):

Forthnet

1 Λογαριασμό (Account)

2.3.5.2 Hardware

- 1 Compaq Laser Printer LNCO2
- 1 HP DeskJet 550C
- 1 HP LaserJet 6P
- 1 HP LaserJet 5
- 1 Εκτυπωτική μηχανή (Plotter):
HP DesignJet 750C Plus
- 1 Σαρωτή (Scanner)
- 1 *Faxl* Modem
- 9 Ups
- 6 Ηχεία
- 2 CD- Recorder
- 1 Ψηφιοποιητή

Δίκτυο H/Y:

Μορφολογία Star (Αστέρα). Το UTP είναι κατηγορίας 5 θέσεων. Είναι σε Windows95/98.

Τα ενεργά στοιχεία που υποστηρίζουν το δίκτυο είναι 1 HUB 16 θέσεων.

2.3.6 Αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης (SWOT Ανάλυση)¹⁰

Στο στάδιο της προετοιμασίας για την κατάρτιση του επιχειρησιακού σχεδίου, οι πληροφορίες που έχουν συλλεχθεί πρέπει να αναλυθούν. Τα περισσότερα εργαλεία επιχειρησιακού σχεδιασμού που υπάρχουν σήμερα χρησιμοποιούν την τεχνική ανάλυσης "SWOT". Είναι μια αποτελεσματική μέθοδος καταγραφής των ισχυρών και αδύνατων σημείων, των ευκαιριών που παρουσιάζονται και των απειλών που δέχεται μια επιχείρηση.

Ακολουθεί SWOT ανάλυση, για το Δήμο Αρχανών

ΠΑΡΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ <u>ΔΥΝΑΜΕΙΣ</u>	ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ <u>ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ</u>
<ul style="list-style-type: none"> • Ικανή έκταση και ποιότητα γεωργικής γης • Ικανοποιητική πυραμίδα-ηλικιών με αρκετούς νέους, οι οποίοι παραμένουν στην περιοχή • Σημαντική υποδομή σε εκπαίδευση και υγεία • Ανθρώπινο δυναμικό εθισμένο σε παραγωγικές δραστηριότητες • Ιστορικές και φυσικές πηγές του τουριστικής ανάπτυξης • Δυναμικοί αναπτυξιακοί τοπικοί φορείς • Γειτνίαση με το μεγαλύτερο αστικό κέντρο της περιφέρειας • Πολύ καλό επίπεδο του προσωπικού του Δήμου • Άριστες σχέσεις προσωπικού-αιρετών 	<ul style="list-style-type: none"> • Βελτίωση του τρόπου καλλιέργειας των παραδοσιακών καλλιεργειών • Αξιοποίηση φυσικών πόρων • Δημιουργία ήπιων μορφών τουρισμού που θα διατηρήσει τη φυσιογνωμία της περιοχής • Αναπλάσεις του οικιστικού πυρήνα της περιοχής • Πιστοποίηση του Συστήματος Περιβαλλοντικής Διαχείρισης κατά ISO 14001 • Διαδημοτικές Συνεργασίες • Υιοθέτηση νέων τεχνολογιών

¹⁰ Strengthw, Weaknesses, Opportunities, Threats δηλαδή Δυνατότητες, Αδυναμίες, Ευκαιρίες και Κίνδυνοι. Το σύστημα αυτό χρησιμοποιείται εδώ και 50 περίπου χρόνια και αποτελεί εργαλείο της Επιχειρησιακής Έρευνας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΡΧΑΝΩΝ

<u>ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ</u>	<u>ΑΠΕΙΛΕΣ</u>
<ul style="list-style-type: none">• Κυριαρχία του παραδοσιακού αγροτικού προτύπου καλλιέργειών• Σταθερή μείωση του γεωργικού εισοδήματος• Έλλειψη επαρκούς άρδευσης• Στέρξη υπογείων και επιφανειακών νερών• Περιορισμένη μεταποιητική δραστηριότητα• Προβλήματα κοινωνικών υποδομών• Προβλήματα ύδρευσης• Προβλήματα αποχέτευσης• Προβλήματα διαχείρισης των απορριμμάτων• Χαμηλό επίπεδο τουρισμού• Χαμηλό επίπεδο στον τομέα του εμπορίου	<ul style="list-style-type: none">• Μεγάλος βαθμός αβεβαιότητας στις χρηματοδοτήσεις και τους οικονομικούς πόρους που χειρίζονται οι ΟΤΑ

ΜΕΡΟΣ Β΄

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

3.1 Στρατηγικοί στόχοι (8 ετίας)¹¹

Σε γενικές γραμμές η ανάπτυξη της περιοχής θα πρέπει να στηριχθεί στις εξής κατευθύνσεις:

- Εκμετάλλευση των υπαρχόντων και των εν δυνάμει πλουτοπαραγωγικών πόρων του Αγροτικού τομέα με εκσυγχρονισμό των καλλιεργητικών μεθόδων, βελτιστοποίηση της ποιότητας και προσαρμογή των παραγόμενων προϊόντων στις διατάξεις της νέας Κοινής Αγροτικής Πολιτικής.
- Αναβάθμιση της ποιότητας ζωής των κατοίκων της περιοχής με την βελτίωση των βασικών υλικοτεχνικών και κοινωνικών υποδομών.
- Αξιοποίηση των αξιόλογων αρχαιολογικών, ιστορικών και φυσικών πόρων της περιοχής, επιλέγοντας ήπιες μορφές παρεμβάσεων χωρίς να αλλοιωθεί ο οικιστικός, φυσικός και κοινωνικός χαρακτήρας της περιοχής, αλλά αντιθέτως, προβάλλοντας τα φυσικά, ιστορικά και κοινωνικά της χαρακτηριστικά.

Η τουριστική ανάπτυξη της περιοχής πρέπει να στηριχθεί κυρίως στο διερχόμενο τουρισμό, αξιοποιώντας την τουριστική κίνηση των γειτονικών τουριστικών μνημείων, τα οποία συγκεντρώνουν μεγάλο αριθμό τουριστών, χωρίς όμως να παρατηρηθεί το φαινόμενο διέλευσης "τουριστικών σμηνών" γιατί έτσι δε θα αποφευχθεί η αλλοίωση του χαρακτήρα της περιοχής.

- Τέλος όλες οι παραπάνω δραστηριότητες πρέπει να λάβουν υπόψη τους και να κινηθούν μέσα στα πλαίσια προστασίας και βελτίωσης του φυσικού περιβάλλοντος (του κυριότερου πλουτοπαραγωγικού και κοινωνικού πόρου του Δήμου).

¹¹ Διατυπώνουν μια γενική επιδίωξη αλλαγής της υφιστάμενης κατάστασης της περιοχής του ΟΤΑ με σκοπό την προσέγγιση του οράματος.

Ειδικότερα, οι στόχοι του Δήμου για την επόμενη 8 ετία όπως επίσης και οι τρόποι επίτευξής τους, είναι οι παρακάτω:

1. Η αναβάθμιση και διατήρηση των Αρχανών ως κέντρου παραγωγής πολιτισμού.

Από Μινωικής εποχής, οι Αρχάνες αποτελούσαν κέντρο πολιτισμού και αυτό φαίνεται από τους πολλούς αρχαιολογικούς χώρους που βρίσκονται διάσπαρτοι στην περιοχή. Τέτοιοι αρχαιολογικοί χώροι είναι: τα θερινά παλάτια του Μίνωα στην Τουρκογειτονιά, το Μινωικό νεκροταφείο στο Φουρνί, το πρώτο Μινωικό οινοποιείο στο Βαθύπετρο, το ιερό της κορυφής στο Γιούχτα, το ιερό στην Ανεμοσπηλιά, Ενετικές πέτρινες γέφυρες στην περιοχή Κνωσανό Φαράγγι, απομεινάρια του υδραγωγείου του Μοροζώνη καθώς και πλήθος Βυζαντινών εκκλησιών.

Ο Δήμος Αρχανών τα τελευταία χρόνια έχει κάνει έργα για την προστασία και αναβάθμιση των παραπάνω αρχαιολογικών χώρων. Επίσης γίνονται αναπλάσεις στον παραδοσιακό οικισμό των Αρχανών, οι οποίες αφορούν παραδοσιακά κτίσματα και κοινόχρηστους χώρους. Τέλος στην επίτευξη αυτού του στόχου συμβάλλουν και οι εκδηλώσεις που γίνονται κάθε χρόνο για τη διατήρηση στα ήθη και τα έθιμα της περιοχής π.χ. το έθιμο του Κλείδωνα.

2. Η δημιουργία ήπιων μορφών τουρισμού, εκμεταλλευόμενοι την ταυτότητα και την φυσιογνωμία της περιοχής.

Με την ενημέρωση και την καθοδήγηση του Δήμου, πολλοί νέοι άνθρωποι έχουν αρχίσει να ασχολούνται με τη δημιουργία υποδομών για την προσέλκυση επισκεπτών στην περιοχή. Οι υποδομές αυτές, αφορούν τη μετατροπή παραδοσιακών κτισμάτων σε αγροτουριστικούς ξενώνες. Σημαντική είναι επίσης και η δημιουργία εστιατορίων που προσφέρουν Κρητική κουζίνα. Η δημιουργία κέντρου ενημέρωσης και συνεδριακού κέντρου, θα έχει θετικά αποτελέσματα όσο αφορά την προβολή της περιοχής. Στη ανάπτυξη ήπιων μορφών τουρισμού θα συμβάλλει και η δημιουργία Φυσιολατρικών Διαδρομών στο Γιούχτα, οι οποίες θα επιτευχθούν με τη διάνοιξη νέων μονοπατιών και τον καθαρισμό των παλαιών. Τέλος ο δήμος θα προχωρήσει στην ολοκλήρωση κέντρου Γευσηγνωσίας και οίνου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ

3. Η αξιοποίηση και η προστασία του φυσικού περιβάλλοντος των οικισμών της περιοχής.

Ο Δήμος έχει υπό σύσταση φορέα διαχείρισης του οικολογικού και αρχαιολογικού πάρκου Γιούχτα. Μέσα από ειδική περιβαλλοντική μελέτη, έχει ορίσει ζώνες προστασίας για την χλωρίδα και πανίδα της περιοχής. Προγραμματίζονται αναπλάσεις στους οικισμούς των Κάτω Αρχανών και των Πατσιδών. Πολύ σημαντικό, είναι το γεγονός ότι στις Αρχάνες λειτουργεί Βιολογικός καθαρισμός όπου ένα 80% των λυμάτων που υπάρχουν στην περιοχή, οδηγούνται σε αυτόν.

4. Η μείωση του κόστους παραγωγής, η προστασία των ευπαθών αγροτικών προϊόντων καθώς και η στροφή προς τη Βιολογική γεωργία.

Ο Δήμος μέσα από προγράμματα, ενημερώσεις και ημερίδες, ωθεί τους κατοίκους σε βιολογικές καλλιέργειες. Ο ίδιος ο Δήμος έχει μπει σε ένα πρόγραμμα για Βιολογική καλλιέργεια σε αμπέλι και ελιά. Με τα έργα που γίνονται στον αγροτικό τομέα, μειώνεται το κόστος παραγωγής των προϊόντων.

5. Η διατήρηση και ανάπτυξη των παραδοσιακών επαγγελμάτων (αφορούν κυρίως τις αναπλάσεις).

Παραδοσιακά επαγγέλματα όπως είναι του Πετρά και του Ξυλουργού, τα οποία ήταν σε φθίνουσα κατάσταση, μετά το ξεκίνημα των αναπλάσεων, ξαναζωντάνεψαν και πολλοί νέοι άνθρωποι τα ακολούθησαν. Όλα αυτά τα προγράμματα, ο Δήμος τα έκανε με αυτεπιστασία, οργανώνοντας συνεργεία. Σκοπός του Δήμου είναι να συνεχίσει τις αναπλάσεις και τα επόμενα χρόνια.

6. Η αναβάθμιση των υπηρεσιών υγείας, παιδείας, αθλητισμού κλπ.

Ο Δήμος έχει κατασκευάσει κτίριο που στεγάζει το Κ.Α.Π.Η. και τον υγειονομικό σταθμό. Για την αναβάθμιση των υπηρεσιών υγείας, προβλέπεται στα επόμενα χρόνια κατασκευή Κέντρου Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων (Κ.Η.Φ.Η.). Στο Κ.Η.Φ.Η., θα υπάρχουν διάφορες ειδικότητες γιατρών, Φυσικοθεραπευτών και Εργοθεραπευτών οι οποίοι θα φροντίζουν τους ηλικιωμένους.

Στις Αρχάνες, λειτουργούν 4 νηπιαγωγεία, 2 Δημοτικά, ένα 12θέσιο και ένα 6θέσιο γυμνάσιο και λύκειο, καθώς επίσης και Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης. Τέλος, είναι έδρα του Ανοικτού Πανεπιστημίου παραρτήματος Κρήτης. Ο Δήμος έχει αγοράσει οικόπεδα και έχει εντάξει σε προγράμματα της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης την κατασκευή νέων σχολικών κτιρίων.

7. Τέλος στόχος του Δήμου είναι η συνεχής ανάπτυξη και αναβάθμιση του παραδοσιακού οικιστικού συνόλου που διαθέτει, με σεβασμό στην παράδοση και στην πολιτιστική κληρονομιά.

Για την επίτευξη αυτού του στόχου, θα συνεχιστεί η ανάπλαση του οικιστικού πυρήνα με αναπαλαίωση διώροφων νεοκλασικών παραδοσιακών δημοτικών κτιρίων και αποκατάσταση όψεων και κεραμοσκεπών των παραδοσιακών κατοικιών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο:

Επιχειρησιακοί στόχοι¹²

Οι επιχειρησιακοί στόχοι εκφράζονται με γνώμονα τις εκροές. Οι επιχειρησιακοί στόχοι που πηγάζουν μέσα από τους στρατηγικούς στόχους του Δήμου Αρχανών, αφορούν το τοπικό περιβάλλον και είναι:

- Προώθηση δράσεων τυποποίησης και πιστοποίησης προϊόντων
- Ενθάρρυνση παραδοσιακών μεθόδων παραγωγής και προώθηση τοπικών και παραδοσιακών προϊόντων
- Προώθηση δράσεων εναλλακτικού τουρισμού
- Ενίσχυση του αγροτικού εισοδήματος
- Ενθάρρυνση παραδοσιακών επαγγελμάτων
- Αναβάθμιση του οικιστικού περιβάλλοντος και της πολιτιστικής κληρονομιάς
- Προστασία και διατήρηση της αγροτικής κληρονομιάς, των παραδοσιακών επαγγελμάτων, εθίμων και κουζίνας
- Διατήρηση και βελτίωση Δασών και τοπίου
- Ευαισθητοποίηση του πληθυσμού για την ανάγκη διατήρησης και προστασίας του περιβάλλοντος
- Προβολή της περιοχής με σκοπό την αύξηση της επισκεψιμότητας

¹² Διατυλώνουν συγκεκριμένο επιδιωκόμενο αποτέλεσμα (εκροή) από μια πράξη του ΟΤΑ. Οι επιχειρησιακοί στόχοι είναι σαφείς, μετρήσιμοι και χρονικά προσδιορισμένοι στόχοι. Καθορίζουν τι και πόσο θα παραχθεί και μέχρι πότε.

4.1 Επιχειρησιακές Δράσεις

Κατά την περίοδο 2005 –2008, προβλέπεται να εκτελεστούν διάφορα έργα, τα οποία θα κάνουν πραγματικότητα τους στόχους του Δήμου και θα αναβαθμίσουν τη ζωή των κατοίκων του.

4.1.1 Φυσικό - Δομημένο Περιβάλλον

Όπως είδαμε και από την ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης του Δήμου Αρχανών, έχουν γίνει διάφορα έργα που έχουν ως στόχο τους την προστασία και τη βελτίωση του φυσικού – Δομημένου περιβάλλοντος του Δήμου:

- Τα τελευταία χρόνια υλοποιείται πρόγραμμα με τίτλο "Αρχαιολογικό Πάρκο Γιούχτα", το οποίο αφορά στην εφαρμογή έργων και ενεργειών που στοχεύουν στην προστασία του βουνού και της ευρύτερης περιοχής,
- Από το 2002 λειτουργεί μονάδα βιολογικού καθαρισμού – επεξεργασίας λυμάτων, τέλος,
- Σε συνεργασία με άλλους Δήμους γίνεται προσπάθεια για την προώθηση εναλλακτικών μορφών προστασίας της αγροτικής παραγωγής.

Κάνοντας μια σύντομη αξιολόγηση των παραπάνω έργων και ενεργειών συμπεραίνουμε:

- Όσον αφορά την Ανάδειξη του Αρχαιολογικού Πάρκου Γιούχτα, το έργο έχει βοηθήσει στην αύξηση του τουρισμού και στην προστασία – ανάδειξη της χλωρίδας και πανίδας του όρους Γιούχτα. Για να διατηρηθούν όμως σε καλό επίπεδο όλα τα παραπάνω το πρόγραμμα θα πρέπει να συνεχιστεί και τα επόμενα χρόνια.
- Η μονάδα βιολογικού καθαρισμού δεν χρειάζεται να αναβαθμιστεί, αφού έχει κατασκευαστεί για την κάλυψη των αναγκών 8000 κατοίκων και ο πληθυσμός του Δήμου δεν ξεπερνά τους 5000 κατοίκους.
- Τέλος, οι ενέργειες που γίνονται για την προώθηση εναλλακτικών μορφών προστασίας της αγροτικής παραγωγής θα πρέπει να συνεχιστούν και να γίνουν διάφορα έργα σε άλλους τους οικισμούς του Δήμου

Παρόλα αυτά όμως, για τη βελτίωση του φυσικού – δομημένου περιβάλλοντος του Δήμου κρίνονται απαραίτητα έργα που αφορούν στην ύδρευση – άρδευση και στο αποχετευτικό σύστημα του Δήμου.

Επίσης, θα πρέπει να φτιαχτούν οι δρόμοι που οδηγούν στις αγροτικές περιοχές του Δήμου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Προκειμένου να προστατευτεί και να βελτιωθεί το Φυσικό Περιβάλλον του Δήμου, προτείνονται τα πλέον απαραίτητα και άμεσης προτεραιότητας έργα.

Η ιεράρχηση αυτών των προτάσεων χρονικά σύμφωνα με την αναπτυξιακή τους σημασία, τη δυνατότητα χρηματοδότησής τους και τη δυνατότητα υλοποίησής τους είναι με τη σειρά που αναφέρονται παρακάτω:

❖ **Κέντρο πληροφόρησης επισκεπτών Οικολογικού – Αρχαιολογικού πάρκου Γιούχτα.**

Πρόκειται για ένα συνεχιζόμενο πρόγραμμα, με βασικό στόχο την ολοκλήρωση όλων εκείνων των παρεμβάσεων για την αποτελεσματική λειτουργία της περιοχής οικοανάπτυξης που καλείται Οικολογικό Αρχαιολογικό Πάρκο Γιούχτα. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει τα παρακάτω υποέργα:

- Κατασκευή-εξοπλισμός κέντρου πληροφόρησης – περιβαλλοντικής εκπαίδευσης.
- Συμπληρωματικά έργα προστασίας-ανάδειξης όρους Γιούχτα (λωρίδα, Πανίδα, αρχαιολογικοί χώροι).
- Συμπληρωματικά έργα διαχείρισης-ανάδειξης Φαραγγιού Αγ. Ειρήνης (Κνωσανό).
- Μελέτη εφαρμογής ανάδειξης του μινωικού μονοπατιού σύνδεσης της Κνωσού με το Ιερό Κορυφής στο όρος Γιούχτα.
- Πρόγραμμα ενημέρωσης-ευαισθητοποίησης του κοινού.

Οι επιπτώσεις που θα έχει η υλοποίηση του έργου είναι οι παρακάτω:

- Δημιουργία κέντρου πληροφόρησης που θα καλύπτει τις ανάγκες για πληροφόρηση σε θέματα περιβάλλοντος και περιβαλλοντικής εκπαίδευσης.
- Προστασία και ανάδειξη της πλούσιας χλωρίδας και πανίδας του όρους του Γιούχτα.
- Αύξηση του ελεγχόμενου τουριστικού ρεύματος στην περιοχή.
- Με την υλοποίηση των προτεινόμενων παρεμβάσεων και έργων, το οικολογικό Αρχαιολογικό Πάρκο Γιούχτα θα έχει αποκτήσει μια ολοκληρωμένη δομή που θα το καθιστά λειτουργικό και αυτοτελές.

Ο προϋπολογισμός του έργου ανέρχεται στα 900.000 ευρώ.

Η χρηματοδότηση θα γίνει από το Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ./Ε.Π. 'Περιβάλλον' 2000-2006.

Το έργο προβλέπεται να ολοκληρωθεί μέχρι το τέλος του 2005.

❖ **Κατασκευή φράγματος Χαλαυριανού χειμάρρου Δήμου Αρχανών.**

Το έργο αφορά στην κατασκευή φράγματος. Η κατασκευή του έργου κρίνεται αναγκαία και σκόπιμη γιατί θα συμβάλλει

- στην ορθολογικότερη διαχείριση των όμβριων υδάτων του Χαλαυριανού Χειμάρρου,
- στην μείωση του κόστους παραγωγής μέσω της οικονομικότερης διαχείρισης του νερού,
- στην ορθολογικότερη διαχείριση του υδατικού δυναμικού
- στην προσέλκυση νεότερων ανθρώπων να αναλάβουν την καλλιέργεια των συγκεκριμένων εκτάσεων αφού η αδυναμία άρδευσης τους αποτελεί αντικίνητρο για αυτούς και τέλος,
- στην διευκόλυνση άσκησης φιλοπεριβαλλοντικής Γεωργίας (Ολοκληρωμένη Διαχείριση Παραγωγής) με δεδομένο ότι στο Δήμο δραστηριοποιείται οργανωμένη ομάδα 180 παραγωγών για την παραγωγή πιστοποιημένων αμπελουργικών προϊόντων που εξάγονται σε αγορές της Ε.Ε.

Ο προϋπολογισμός του έργου είναι 6.805.000 ευρώ.

Το έργο προβλέπεται να ολοκληρωθεί μέχρι το τέλος του 2005.

❖ **Αγροτική Οδοποιία.**

Για τη βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων και της αποφυγής σημαντικών φθορών στα μέσα μεταφοράς των παραγωγών, προβλέπεται ασφαλιτόστρωση και επέκταση σε βασικούς οδικούς άξονες. Το έργο θα συμβάλλει στον εκσυγχρονισμό των καλλιεργητικών μεθόδων (πρόσβαση μηχανημάτων κλπ.), και στην άνοδο του βιοτικού επιπέδου των αγροτών.

Τα εκτιμώμενο κόστος του έργου ανέρχεται στα 168.000 ευρώ και αναμένεται να αρχίσει και να ολοκληρωθεί μέσα στο 2006.

Το έργο μπορεί να ενταχθεί στα Ο.Π.Α.Α.Χ.

❖ **Αποχετευτικό δίκτυο Κάτω Αρχανών.**

Το έργο θα λύσει τα προβλήματα αποχέτευσης που υπάρχουν στον οικισμό των Κάτω Αρχανών. Επίσης θα συμβάλλει στην οικιστική και περιβαλλοντική αναβάθμιση του οικισμού και στη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης.

Τα εκτιμώμενο κόστος του έργου ανέρχεται στα 30.000 ευρώ και αναμένεται να αρχίσει και να ολοκληρωθεί μέσα στο 2006.

❖ **Βελτίωση βατότητας αγροτικού οδικού δικτύου Δήμου Αρχανών.**

Η οικονομική δραστηριότητα των κατοίκων του Δήμου Αρχανών βασίζεται στον πρωτογενή τομέα σε ποσοστό 70%. Το παρόν έργο θα έχει ως αποτέλεσμα την τόνωση της τοπικής ανάπτυξης και την βελτίωση της οικονομίας του τόπου.

Οι επιπτώσεις που θα έχει η υλοποίηση του έργου είναι οι παρακάτω:

- Προβλέπεται να συμβάλλει στη μείωση του κόστους μεταφοράς των προϊόντων και στην ασφαλή προσπελασιμότητα στις αγροτικές εκμεταλλεύσεις ανεξάρτητα από τις κλιματολογικές συνθήκες.
- Θα έχει θετικές επιπτώσεις στην απασχόληση διότι η βελτίωση των υποδομών, συντελεί στην ενθάρρυνση των νέων ανθρώπων να ασχοληθούν με τη γεωργία.
- Ύπαρξη θετικών επιπτώσεων στους καταναλωτές γεωργικών προϊόντων αφού το έργο θα συμβάλλει τόσο στην άνοδο της ποιότητας των παραγόμενων γεωργικών προϊόντων όσο και στην πώλησή τους σε πιο προσιτές τιμές αφού μειώνεται το κόστος παραγωγής.

Το εκτιμώμενο κόστος του έργου ανέρχεται στα 90.145,19 ευρώ.

Το έργο θα αρχίσει και θα ολοκληρωθεί μέσα στο 2006

❖ **Ολοκλήρωση δικτύου ύδρευσης και αποχέτευσης των οικισμών του Δήμου.**

Με το έργο αυτό πρόκειται να ολοκληρωθεί το δίκτυο ύδρευσης και αποχέτευσης του Δήμου Αρχανών. Το προτεινόμενο έργο θα συμβάλει στη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης.

Το εκτιμώμενο κόστος του έργου ανέρχεται στ 3.000.000 ευρώ. Η προβλεπόμενη ετήσια κατανομή πιστώσεων για την ολοκλήρωση του έργου προβλέπεται ως εξής: 1.500.000 ευρώ το 2007 και 1.500.000 ευρώ το 2008.

❖ **Συμπλήρωση αποχετευτικού δικτύου Δήμου Αρχανών.**

Με την παρούσα πρόταση πρόκειται να γίνει συμπλήρωση του αποχετευτικού δικτύου του Δήμου Αρχανών προκειμένου τα λύματα των συγκεκριμένων περιοχών να οδηγούνται για επεξεργασία στον βιολογικό καθαρισμό του Δήμου.

Οι επιπτώσεις που θα έχει η υλοποίηση του έργου είναι οι παρακάτω:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

- Το έργο θα επιλύσει τα προβλήματα αποχέτευσης συγκεκριμένων περιοχών του Δήμου Αρχανών με αποτέλεσμα την προστασία της Δημόσιας Υγείας και του φυσικού περιβάλλοντος.
- Θα συμβάλει στην οικιστική και περιβαλλοντική αναβάθμιση του Δήμου, την άνοδο βιοτικού επιπέδου και την βελτίωση της ποιότητας ζωής των δημοτών
- Συμβάλει στην μείωση της ρύπανσης του περιβάλλοντος.

Το εκτιμώμενο κόστος του έργου ανέρχεται στα 140.145,21 ευρώ.

Το έργο θα αρχίσει και θα ολοκληρωθεί μέσα στο 2008.

4.1.2 Οικιστικό Περιβάλλον

Όπως είδαμε και από την ανάλυση της Υφιστάμενης κατάστασης, ο Δήμος Αρχανών προκειμένου να διατηρήσει την αρχιτεκτονική του κληρονομιά υλοποιεί εδώ και 15 χρόνια διάφορα προγράμματα που αφορούν σε:

- Αναπλάσεις κοινόχρηστων χώρων, πλατειών και πάρκων,
- Αναβάθμιση των δημοτικών οδών,
- Αναπαλαιώση και αποκατάσταση των παραδοσιακών και νεοκλασικών δημοτικών κτιρίων, εκκλησιών και κατοικιών,
- Ανάπλαση και αναβάθμιση της αγοράς.

Όλα τα παραπάνω είχαν ως αποτέλεσμα τη διάκριση του Δήμου στα πλαίσια του διαγωνισμού που διενεργήθηκε από την Ε.Ε. και τη Διεθνή Ένωση R.E.D. Για την αειφόρο ανάπτυξη και αναβάθμιση χωριών. Έτσι απονεμήθηκε το 2002 στις Αρχάνες το πρώτο βραβείο “Ολοκληρωμένης και Αειφόρου Ανάπτυξης Εξαιρετικής Ποιότητας”.

Για να συνεχίσει ο Δήμος Αρχανών να θεωρείται πρότυπο όσον αφορά το οικιστικό του περιβάλλον θα πρέπει να συνεχιστούν οι αναπλάσεις και οι αναπαλαιώσεις σε όλους τους οικισμούς του Δήμου.

Στα επόμενα χρόνια ο Δήμος Αρχανών σκοπεύει να προχωρήσει στην υλοποίηση των παρακάτω έργων που στοχεύουν στην ανάδειξη και στην αναβάθμιση της υπαίθρου.

❖ **Ανάπλαση και αναβάθμιση παραδοσιακού οικισμού Πατσιδών.**

Θα γίνουν πλακοστρώσεις οδών, με διάφορα υλικά επιστρώσεων, σε καθορισμένη περιοχή του παραδοσιακού οικισμού των Πατσιδών, υπόγεια δίκτυα δημοτικού φωτισμού και επίτοιχα φωτιστικά φανάρια τα οποία θα τοποθετηθούν στους δρόμους οι οποίοι θα πλακοστρωθούν. Επίσης θα γίνουν φυτεύσεις καλλωπιστικών φυτών και δέντρων. Θα αποκατασταθεί και θα αναπλαστεί ένας δημόσιος χώρος για τη δημιουργία πάρκου αναψυχής και συνάντησης των κατοίκων. Τέλος θα ανακαινιστεί ένα παλιό πετρόκτιστο δημοτικό κτίριο.

Οι επιπτώσεις που θα έχει η υλοποίηση του έργου είναι οι παρακάτω:

- Ανάδειξη και διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς του οικισμού και της τοπικής φυσιογνωμίας του.
- Δημιουργία νέων θέσεων εργασίας κατά τη φάση υλοποίησης του έργου και αναβίωση παραδοσιακών επαγγελμάτων (π.χ. πετράς).
- Συγκράτηση του πληθυσμού και ιδιαίτερα των νέων στον τόπο καταγωγής τους και προσέλκυση νέων κατοίκων από τα αστικά κέντρα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

- Δημιουργία προϋποθέσεων για την ελεγχόμενη τουριστική ανάπτυξη της περιοχής και την δημιουργία νέων θέσεων εργασίας μέσω δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τον τομέα της παροχής υπηρεσιών στους τομείς της διαμονής, της διατροφής και της ψυχαγωγίας των επισκεπτών.
- Ευαισθητοποίηση των άλλων Δήμων στην υλοποίηση παρόμοιων προγραμμάτων που στοχεύουν στην ανάδειξη και στην αναβάθμιση της υπαίθρου.

Η χρηματοδότηση του έργου γίνεται από το Ολοκληρωμένο Πρόγραμμα Ανάπτυξης Αγροτικού Χώρου (Υπουργείο Γεωργίας) και είναι 450.000 ευρώ.

Η επίβλεψη του έργου θα γίνει από την Τεχνική Υπηρεσία του Δήμου Αρχανών.

Το έργο προβλέπεται να ολοκληρωθεί μέχρι το τέλος του 2005.

❖ **Ανάπλαση και αναβάθμιση παραδοσιακού οικισμού Κάτω Αρχανών.**

Θα γίνουν πλακοστρώσεις οδών, με διάφορα υλικά επιστρώσεων σε καθορισμένη περιοχή του οικισμού των Κάτω Αρχανών, υπόγεια δίκτυα δημοτικού φωτισμού και καλωδιακής τηλεόρασης στους αντίστοιχους δρόμους οι οποίοι πλακοστρώνονται. Θα τοποθετηθούν επίτοιχα φωτιστικά φανάρια και θα γίνουν φυτεύσεις καλλωπιστικών φυτών και δέντρων. Τέλος θα αναπλαστούν η κεντρική πλατεία των Κάτω Αρχανών και ο χώρος του ηρώου.

Οι επιπτώσεις που θα έχει η υλοποίηση του έργου είναι οι παρακάτω:

- Αύξηση της ελκυστικότητας της περιοχής τόσο για τους ίδιους τους κατοίκους οι οποίοι παραμένουν στη γενέτειρά τους όσο και για τους επισκέπτες και τους επιχειρηματίες.
- Αναβάθμιση του οικιστικού περιβάλλοντος, εναρμόνιση του με το φυσικό περιβάλλον και εξασφάλιση της βιώσιμης και αειφόρου ανάπτυξης του οικισμού.
- Δημιουργία προϋποθέσεων για την ελεγχόμενη τουριστική ανάπτυξη της περιοχής και την δημιουργία νέων θέσεων εργασίας μέσω δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τον τομέα της παροχής υπηρεσιών στους τομείς της διαμονής, της διατροφής και της ψυχαγωγίας των επισκεπτών.
- Άμβλυνση των ανισοτήτων ανάμεσα στους κατοίκους των Κάτω Αρχανών και τους κατοίκους τόσο της έδρας του Δήμου όσο και των κατοίκων των αστικών κέντρων.

Ο προϋπολογισμός του έργου προέρχεται από το Ολοκληρωμένο Πρόγραμμα Αγροτικού Χώρου (Υπουργείο Γεωργίας) και ανέρχεται στα 570.000 ευρώ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Η επίβλεψη του έργου θα γίνει από την Τεχνική Υπηρεσία του Δήμου Αρχανών.

Το έργο προβλέπεται να ολοκληρωθεί μέχρι το τέλος του 2005.

❖ **Ανάδειξη και προστασία κοινοχρήστων χώρων και αισθητική αναβάθμιση όψεων κτιρίων σε τμήμα του παραδοσιακού οικισμού Αρχανών.**

Υποέργο 1^ο : Ολοκληρωμένο τοπικό πρόγραμμα βιώσιμης ανάπτυξης Δήμου Αρχανών.

Θα γίνουν πλακοστρώσεις σε δρόμους, σε καθορισμένη περιοχή του παραδοσιακού οικισμού των Αρχανών, υπόγεια δίκτυα δημοτικού φωτισμού και καλωδιακής τηλεόρασης στους αντίστοιχους δρόμους οι οποίοι πλακοστρώνονται. Ακόμα θα γίνει αισθητική αναβάθμιση των κτισμάτων τα οποία έχουν πρόσωπο στους παραπάνω δρόμους.

Επίσης θα εκπονηθεί το Ολοκληρωμένο τοπικό Πρόγραμμα Βιώσιμης Ανάπτυξης του Δήμου Αρχανών. Μέσα από το υποέργο αυτό, θα προσδιοριστούν οι στόχοι και οι δράσεις που θα προάγουν:

- Την οικονομική ευημερία
- Την κοινωνική συνοχή και πρόοδο
- Την περιβαλλοντική προστασία
- Την διατήρηση και ανάδειξη της πολιτισμικής κληρονομιάς

Έτσι, μέσω του ολοκληρωμένου προγράμματος τοπικής ανάπτυξης θα διαφανούν οι παρεμβάσεις και τα έργα τα οποία με την υλοποίησή τους θα επιφέρουν θετικές επιπτώσεις στους τομείς της οικονομίας, της κοινωνίας, του πολιτισμού και του περιβάλλοντος και θα συμβάλλουν στην βιώσιμη και αειφόρο ανάπτυξη του δήμου Αρχανών.

Ο προϋπολογισμός του έργου ανέρχεται στα 469.550 ευρώ.

Η χρηματοδότηση θα γίνει από το Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ./Ε.Π. 'Περιβάλλον' 2000-2006.

Το έργο προβλέπεται να ολοκληρωθεί μέχρι το τέλος του 2005.

❖ **Κατασκευή Νέου Δημαρχείου.**

Προβλέπεται κατασκευή Νέου δημαρχείου το οποίο θα ανταποκρίνεται στις ανάγκες της σύγχρονης εποχής.

Το εκτιμώμενο κόστος του έργου ανέρχεται στα 700.000 ευρώ.

Το έργο θα αρχίσει και θα ολοκληρωθεί μέσα στο 2008.

4.1.3 Κοινωνικό Περιβάλλον

4.1.3.1 Υγεία

Όπως είδαμε και στην υφιστάμενη κατάσταση στις Αρχάνες υπάρχει περιφερειακό ιατρείο, στελεχωμένο με άριστο επιστημονικό προσωπικό και σύγχρονα εξοπλισμένο.

Επίσης από το 1994, λειτουργεί “Μονάδα Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας” σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Κρήτης.

Τόσο το περιφερειακό ιατρείο όσο και η Μονάδα Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας, λειτουργούν σε άριστο επίπεδο και ικανοποιούν τον πληθυσμό του Δήμου.

Αυτό γίνεται φανερό και από το γεγονός ότι το 1997, το Υπουργείο Υγείας είχε επιλέξει τις Αρχάνες για την εφαρμογή πιλοτικού προγράμματος για την πρωτοβάθμια περίθαλψη στην Ελλάδα.

Για τα επόμενα χρόνια δεν έχουν προγραμματιστεί αλλαγές στον τομέα της υγείας λόγω του ότι δεν υπάρχουν προβλήματα.

4.1.3.2 Εκπαίδευση

Από την ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης βλέπουμε ότι ο τομέας της εκπαίδευσης είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένος στο Δήμο Αρχανών. Αναλυτικότερα λειτουργούν:

- Ένας παιδικός σταθμός
- Δύο νηπιαγωγεία
- Δύο δημοτικά σχολεία
- Ένα Γυμνάσιο
- Ένα Λύκειο
- Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Ανατολικής Κρήτης
- Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (Παράρτημα Κρήτης)

Επίσης υλοποιούνται διακρατικά εκπαιδευτικά προγράμματα με σχολεία άλλων χωρών της Ε.Ε. Σε θέματα Κρητικής παραδοσιακής διατροφής, του περιβάλλοντος κλπ.

Άρα διαπιστώνουμε ότι υπάρχει ιδιαίτερη επάρκεια όσο αφορά τις εκπαιδευτικές υπηρεσίες.

Το μοναδικό πρόβλημα που υπάρχει αφορά τη χρηματοδότηση του παιδικού σταθμού από το Δήμο. Τα τελευταία δυο χρόνια τη χρηματοδότηση του παιδικού σταθμού έχει αναλάβει η Αναπτυξιακή Ηρακλείου Α.Ε.

4.1.3.3. Αθλητισμός

Όπως είδαμε από την ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης ο Δήμος Αρχανών διαθέτει τις παρακάτω αθλητικές εγκαταστάσεις:

- Τοπικό Αθλητικό Σωματείο
- Κλειστό Γυμναστήριο
- Εθνικό Στάδιο

Οι παραπάνω αθλητικές εγκαταστάσεις λειτουργούν κάτω από άριστες συνθήκες.

Για την ολοκλήρωση όμως των αθλητικών εγκαταστάσεων θα πρέπει να κατασκευαστεί κλειστό κολυμβητήριο, κάτι που δεν προβλέπετε να γίνει τα επόμενα χρόνια.

4.1.3.4. Πολιτισμός

Από την ανάλυση της Υφιστάμενης κατάστασης είδαμε ότι η Δημοτική Αρχή έχει επενδύσει πολλά στον Πολιτισμό του τόπου:

- Λειτουργεί λαογραφικό μουσείο
- Όλοι σχεδόν οι αρχαιολογικοί χώροι έχουν γίνει επισκέψιμοι
- Έχει στεγάσει την αρχαιολογική συλλογή των Αρχανών σε ένα παραδοσιακό κτίριο
- Υπάρχει εκκλησιαστικό μουσείο το οποίο είναι επισκέψιμο
- Λειτουργεί δημοτικός θερινός κινηματογράφος
- Λειτουργεί Πνευματικό κέντρο και Στέκι Νέας Γενιάς

Όλα τα παραπάνω δίνουν στις Αρχάνες ένα υψηλό επίπεδο πολιτισμού.

Παρόλα αυτά κρίνεται απαραίτητη η δημιουργία χειμερινού κινηματογράφου αφού παρατηρήθηκε ότι ο θερινός κινηματογράφος προσέλκυσε ένα μεγάλο μέρος του πληθυσμού του Δήμου.

Επίσης θα πρέπει όλοι οι αρχαιολογικοί χώροι να γίνουν επισκέψιμοι γεγονός που θα οδηγήσει στην προσέλκυση περισσότερων επισκεπτών, άρα και στην αύξηση της οικονομίας του Δήμου.

Για την ανάπτυξη του Πολιτισμού έχουν προγραμματιστεί τα παρακάτω έργα:

❖ **Κατασκευή χειμερινού κινηματογράφου.**

Η κατασκευή χειμερινού κινηματογράφου, θα συμβάλλει στην πολιτιστική ανάπτυξη της περιοχής και στην αναβάθμιση της ζωής των κατοίκων.

Τα εκτιμώμενο κόστος του έργου ανέρχεται στα 350.000 ευρώ και αναμένεται να αρχίσει και να ολοκληρωθεί μέσα στο 2006

4.1.4 Κοινωνική πολιτική

Σύμφωνα με την ανάλυση της Υφιστάμενης κατάστασης πεποιθήση του Δήμου Αρχανών είναι ότι η Κοινωνική Πολιτική είναι μια σύνθετη και δυναμική διαδικασία που εξελίσσεται διαρκώς.

Στο πλαίσιο αυτών των αντιλήψεων λειτουργούν:

- Οργανισμός Κοινωνικής και Επικοινωνιακής Πολιτικής
- Κέντρο Συνοδευτικών Υποστηρικτικών Υπηρεσιών (Κ.Ε.Σ.Υ.Υ.), σε συνεργασία με την Αναπτυξιακή Ηρακλείου Α.Ε.
- Κέντρο Ανοικτής Προστασίας Ηλικιωμένων (Κ.Α.Π.Η.), το οποίο περιλαμβάνει το πρόγραμμα “Φροντίδας Ηλικιωμένων” και το πρόγραμμα “Βοήθεια στο Σπίτι”
- Συνεργάζεται με εκπαιδευτικά ιδρύματα της Χώρας
- Οργανώνει ημερίδες, συνέδρια, εκδηλώσεις κλπ για την ενημέρωση των δημοτών
- Γίνονται παρεμβάσεις υπέρ της απασχόλησης. Φορέας υλοποίησης αυτών των παρεμβάσεων είναι η Αναπτυξιακή Ηρακλείου Α.Ε.

Αναλύοντας τα παραπάνω αξίζει να αναφέρουμε ότι:

- Ο Οργανισμός Κοινωνικής και Επικοινωνιακής Πολιτικής, αποτελείτε από εθελοντές, πράγμα που δείχνει ότι το αίσθημα του εθελοντισμού είναι αρκετά υψηλό
- Το Κ.Α.Π.Η. Παίζει πολύ σημαντικό ρόλο για το Δήμο Αρχανών. Όμως και εδώ υπάρχει πρόβλημα όσο αφορά τη χρηματοδότηση των προγραμμάτων που έχουν σχέση με το Κ.Α.Π.Η. Και εδώ τη χρηματοδότηση έχει αναλάβει η Αναπτυξιακή Ηρακλείου Α.Ε.
- Τέλος όσο αφορά τις παρεμβάσεις υπέρ της απασχόλησης(ΚΠ Leader, Κ.Ε.Σ.Υ.Υ., και ΚΠ Equal), στις οποίες φορέας υλοποίησης είναι η Αναπτυξιακή Ηρακλείου Α.Ε., αξίζει να αναφέρουμε ότι στην αξιολόγηση της ΚΠ Equal I, η Αναπτυξιακή Ηρακλείου Α.Ε. ήρθε πρώτη σε πανελλαδικό επίπεδο. Αυτή την περίοδο αρχίζει και η Equal II. Επίσης έχει αρχίσει να υλοποιείται το πρόγραμμα “Τοπικές Πρωτοβουλίες Απασχόλησης”. Πρόκειται για ένα πρόγραμμα για ανέργους που είναι κάτοικοι συγκεκριμένων περιοχών του Νομού Ηρακλείου.

Για τη συνεχή λοιπόν εξέλιξη της Κοινωνικής Πολιτικής του Δήμου Αρχανών, έχουν προγραμματιστεί τα παρακάτω έργα:

❖ **Κατασκευή κέντρου Ημερησίας Φροντίδας Ηλικιωμένων (Κ.Η.Φ.Η.).**

Πρόκειται για την κατασκευή κέντρου που θα φροντίζει τους ηλικιωμένους σε καθημερινή βάση (όχι γηροκομείο), με βραχεία παραμονή.

Θα είναι πλήρως εξοπλισμένο με κατάλληλα ιατρικά μηχανήματα, προσωπικό και διάφορους χώρους αναψυχής για τους ηλικιωμένους.

Το έργο θα έχει ως αποτέλεσμα την αναβάθμιση της ποιότητας ζωής των ηλικιωμένων που ζουν στην περιοχή.

Το εκτιμώμενο κόστος του έργου ανέρχεται στα 300.000 ευρώ.

Το έργο θα αρχίσει και θα ολοκληρωθεί μέσα στο 2007

❖ **Οργάνωση και λειτουργία υποδομών δικτύων τοπικής πρόσβασης για επίδειξη ευρυζωνικών υπηρεσιών στο Δήμο Αρχανών.**

Ο Δήμος Αρχανών τα τελευταία χρόνια έχει ξεκινήσει μια προσπάθεια να γεφυρώσει το τεχνολογικό και μη χάσμα που υπάρχει ανάμεσα στους μικρούς Δήμους και τα μεγάλα αστικά κέντρα της Περιφέρειας της Κρήτης. Κατά τη διάρκεια της προσπάθειας αυτής, ο Δήμος Αρχανών με συνεχή έργα όπως η αναπαλαίωση παλαιών κτιρίων, αλλά και η εισαγωγή καλωδιακής τηλεόρασης (ο μοναδικός Δήμος στην περιφέρεια Κρήτης που έχει καλωδιακή τηλεόραση) προσπαθεί να βελτιώσει την ποιότητα ζωής των δημοτών του, αλλά και να δημιουργήσει τις κατάλληλες συνθήκες οι οποίες θα επιτρέψουν την οικονομική και κοινωνική του ανάπτυξη με τελικό στόχο την κατάταξη του Δήμου Αρχανών ως ενός πρότυπου Δήμου.

Στόχος του έργου αυτού είναι η συνέχεια της παραπάνω προσπάθειας μέσω της ενημέρωσης των πολιτών του Δήμου, και των τοπικών επιχειρήσεων για τις υπηρεσίες συνδεσιμότητας ευρείας ζώνης και τις δυνατότητες τους. Η ενημέρωση θα πάρει τη μορφή πολυμεσικής πληροφόρησης του ευρύτερου κοινού για το θέμα, μέσω της διάθεσης εντύπου υλικού, καταχωρήσεων, διαφημίσεων και εκπομπών σε ΜΜΕ, ημερίδων και εκδηλώσεων, αλλά και της ανάπτυξης και λειτουργίας ενός ειδικού δικτυακού τόπου καθώς και μέσω ενεργειών επίδειξης των δυνατοτήτων της ευρυζωνικής και της ασύρματης πρόσβασης στο Ίντερνετ σε ειδικά διαμορφωμένους χώρους του Δήμου Αρχανών και σε άλλους πολυσύχναστους χώρους.

Ο προϋπολογισμός του έργου είναι 70.000,00 ευρώ.

Η χρηματοδότηση του έργου θα γίνει από την «Κοινωνία της Πληροφορίας».

Το έργο προβλέπεται να ολοκληρωθεί μέχρι το τέλος του 2005.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

❖ **Επέκταση Δημοτικού Κοιμητηρίου Ανω Αρχανών.**

Πρόκειται για διαμόρφωση σε κοιμητήριο ιδιόκτητης έκτασης του Δήμου Αρχανών. Το έργο καλύπτει τους τομείς της κοινωνικής πρόνοιας και φροντίδας του Δήμου για τους δημότες του. Επειδή, ο πληθυσμός των Αρχανών είναι συνεχώς αυξανόμενος ο Δήμος Αρχανών κρίνει σκόπιμο να μεριμνήσει για την επέκταση του δημοτικού κοιμητηρίου ώστε να μπορούν να καλυφθούν οι ανάγκες των κατοίκων, σχετικά με την τελευταία τους κατοικία.

Οι επιπτώσεις που θα έχει η υλοποίηση του έργου είναι οι παρακάτω:

- Το προτεινόμενο έργο θα καλύψει τις ανασφάλειες των δημοτών και θα ικανοποιήσει ένα χρόνιο αίτημα τους.
- Θα βελτιώσει την ποιότητα ζωής, ιδιαίτερα των ηλικιωμένων κατοίκων διότι η έλλειψη σιγουριάς σχετικά με το χώρο ταφής αποτελεί ένα άγχος για πολλούς από αυτούς.

Το εκτιμώμενο κόστος του έργου ανέρχεται στα 140.145,21 ευρώ.

Το έργο θα αρχίσει και θα ολοκληρωθεί μέσα στο 2007

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο:**Οικονομικός Προγραμματισμός του Δήμου¹³**

Ο οικονομικός προγραμματισμός θα μεταφράζει σε οικονομικούς όρους το πρόγραμμα δράσης του ΟΤΑ και θα περιλαμβάνει:

- Εκτίμηση των λειτουργικών δαπανών για την κάλυψη της λειτουργίας των υφιστάμενων και των νέων υπηρεσιών αν υπάρχουν
- Εκτίμηση των επενδυτικών υπηρεσιών για τις νέες ή συνεχιζόμενες επενδύσεις
- Εκτιμήσεις των αναγκαίων εσόδων για την κάλυψη των λειτουργικών και επενδυτικών δαπανών

Για τις εκτιμήσεις αυτές θα χρειαστεί πρόβλεψη των παραγόντων που επηρεάζουν τα έσοδα και τα έξοδα (π.χ. πληθωρισμός, εξέλιξη πληθυσμού, εξέλιξη ύψους τελών κλπ). Με βάση τις εκτιμήσεις αυτές θα προκύψει η συνολική διαχρονική εικόνα της εξέλιξης των εσόδων και των εξόδων για τα επόμενα έτη.

Πίνακας 5.1 Προϋπολογισμός εσόδων έτους 2005 του Δήμου Αρχανών.

ΚΩΔΙΚΟΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 2005
Ο1	Πρόσοδοι από ακίνητη περιουσία	5.400,00
Ο2	Έσοδα από κινητή περιουσία	450.000,00
Ο3	Έσοδα από ανταποδοτικά τέλη και δικαιώματα	634.282,00
Ο4	Έσοδα από λοιπά τέλη δικαιώματα και παροχή υπηρεσιών (Κοινόχρηστοι χώροι, πλατείες, Νεκροταφεία κλπ)	123.025,37
Ο5	Φόροι και εισφορές	38.000,00
Ο6	Έσοδα από επιχ/σεις για λειτουργικές δαπάνες	963.651,46
Ο7	Λοιπά τακτικά έσοδα	12.600,00
0	ΣΥΝΟΛΟ ΤΑΚΤΙΚΩΝ ΕΣΟΔΩΝ	2.226.958,83
11	Έσοδα από εκποίηση κινητής & ακίνητης περιουσίας	0,00
12	Έκτακτες επιχ/σεις για τη κάλυψη λειτουργικών δαπανών	102.717,85
13	Επιχορηγήσεις για επενδύσεις	8.884.493,09
14	Δωρεές - Κληρονομίες – Κληροδοσίες	0,00
15	Προσαυξήσεις - πρόστιμα - παράβολα	71.000,00
16	Λοιπά έκτακτα έσοδα	21.702,93
1	ΣΥΝΟΛΟ ΕΚΤΑΚΤΩΝ ΕΣΟΔΩΝ	9.079.913,87
21	Έσοδα ΠΟΕ τακτικά	256.529,58
22	Έσοδα ΠΟΕ έκτακτα	35.000,00
2	ΣΥΝΟΛΟ ΕΣΟΔΩΝ ΠΑΡΕΛΘΟΝΤΩΝ ΕΤΩΝ	291.529,58

¹³ Τα στοιχεία προέκυψαν από ανάλυση των οικονομικών καταστάσεων παλαιότερων ετ. του Δήμου Αρχανών

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ

31	Εισπράξεις από δάνεια	0,00
32	Εισπρακτέα υπόλοιπα από βεβαιωθέντα έσοδα κατά τα παρελθόντα έτη	313.722,09
3	Εισπράξεις από δάνεια και απαιτήσεις από ΠΟΕ	313.722,09
5	Χρηματικό υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	61.689,26
	ΣΥΝΟΛΟ ΕΣΟΔΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ	11.973.813,63

Πίνακας 5.2 Προϋπολογισμός εξόδων έτους 2005 Δήμου Αρχανών.

ΚΩΔ.	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 2005
1	Αμοιβές και έξοδα προσωπικού	707.852,66
2	Αμοιβές και έξοδα Τρίτων	153.416,12
3	Παροχές τρίτων	1.604.594,04
4	Φόροι - Τέλη	5.950,00
5	Λοιπά γενικά έξοδα	132.250,00
6	πληρωμές για εξυπηρέτηση δημόσιας πίστης	93.772,91
7	Δαπάνες προμήθειας αναλωσίμων	104.680,00
8	Πληρωμές για μεταβιβάσεις εισοδημάτων σε τρίτους (Παραχωρήσεις, Παροχές, Επιχορηγήσεις, Επιδοτήσεις, Δωρεές)	754.061,03
9	Λοιπά έξοδα	0,00
	ΣΥΝΟΛΟ ΕΞΟΔΩΝ ΧΡΗΣΕΩΣ	3.556.576,76
10	Αγορές κτιρίων τεχνικών έργων και προμήθειες παγίων	76.000,00
11	Έργα	7.692.721,60
12	Μελέτες, έρευνες, πειραματικές εργασίες και ειδικές δαπάνες	218.436,86
13	Τίτλοι πάγιας επένδυσης (συμμετοχές σε επιχειρήσεις)	0,00
	ΣΥΝΟΛΟ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ	7.987.158,46
14	Πληρωμές υποχρεώσεων ΠΟΕ	370.873,41
15	Λοιπές αποδόσεις	15.056,00
16	Προβλέψεις μη εισπραξης εισπρακτέων υπολοίπων βεβαιωμένων κατά ΠΟΕ Εντός Έτους	6.500,00
	ΣΥΝΟΛΟ ΠΡΟΒΛΕΨΕΩΝ	392.429,41
17	Αποθεματικό	37.649,00
	ΣΥΝΟΛΟ ΕΞΟΔΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ	11.973.813,63

5.1 Πρόβλεψη λειτουργικών δαπανών Δήμου Αρχανών για τα έτη 2006- 2007- 2008

ΚΩ Δ.	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΠΡΟΒΛΕΨΗ			
		2005	ΕΞΟΔΩΝ 2006	ΕΞΟΔΩΝ 2007	ΕΞΟΔΩΝ 2008
1	Αμοιβές και έξοδα προσωπικού	707.852,66	746.784,56	787.857,71	831.189,88
2	Αμοιβές και έξοδα Τρίτων	153.416,12	100.000,00	100.000,00	100.000,00
3	Παροχές τρίτων	1.604.594,04	1.652.731,86	1.702.313,82	1.753.383,23
4	Φόροι - Τέλη	5.950,00	6.128,50	6.312,36	6.501,73
5	Λοιπά γενικά έξοδα	132.250,00	100.000,00	100.000,00	100.000,00
6	πληρωμές για εξυπηρέτηση δημόσιας πίστης	93.772,91	93.772,91	93.772,91	93.772,91
7	Δαπάνες προμήθειας αναλωσίμων	104.680,00	107.820,40	111.055,01	114.386,66
8	Πληρωμές για μεταβιβάσεις εισοδημάτων σε τρίτους (Παραχωρήσεις, Παροχές, Επιχορηγήσεις, Επιδότησεις, Δωρεές)	754.061,03	730.000,00	730.000,00	730.000,00
9	Λοιπά έξοδα	0,00	0,00	0,00	0,00
	ΣΥΝΟΛΟ ΕΞΟΔΩΝ ΧΡΗΣΕΩΣ	3.556.576,76	3.537.238,23	3.631.311,80	3.729.234,41

Σχόλια που αφορούν τους κωδικούς δαπανών:

Σύμφωνα με τον προγραμματισμό του Δήμου, δεν προβλέπεται η λειτουργία νέων υπηρεσιών τα επόμενα χρόνια.

- Υπολογίζεται αύξηση των αποδοχών του υπάρχοντος προσωπικού κατά 5,5% το οποίο αντιστοιχεί σε ετήσια αύξηση 3,5% και 2% σε διαφορές μισθολογικών κλιμακίων λόγω αύξησης της προϋπηρεσίας των υπαλλήλων.
- Οι αμοιβές και τα έξοδα τρίτων παρουσιάζονται σταθερά κατά τα επόμενα έτη δεδομένης της πολιτικής βούλησης της Δημοτικής Αρχής για περιορισμό και συγκράτηση τους σε σταθερό ύψος.
- Τα λειτουργικά έξοδα του Δήμου που αφορούν ενοίκια, ηλεκτρικό ρεύμα, τηλεφωνικά, συντηρήσεις κλπ. Προβλέπεται να αυξηθούν σύμφωνα με το ρυθμό αύξησης του πληθωρισμού που υπολογίζεται στο 3% ετησίως.
- Οι φόροι και τα τέλη αναφέρονται κατά κύριο λόγο σε παρακρατήσεις ανταποδοτικών εσόδων τα οποία υπολογίζεται ότι θα αυξηθούν με ρυθμό 3% ετησίως (όσο και η προϋπολογισμένη αύξηση του πληθωρισμού).
- Τα γενικά έξοδα παρουσιάζονται σταθερά σε ετήσια βάση δεδομένης της πολιτικής βούλησης της Δημοτικής Αρχής για περιορισμό και συγκράτηση τους σε σταθερό ύψος.
- Στα ποσά του κωδικού με α/α 6 περιλαμβάνονται κατά κύριο λόγο τόκοι δανείων με σταθερό χαμηλό επιτόκιο.

ΚΕΦΑΛΛΙΟ 5: ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ

7. Η αύξηση στις δαπάνες προμήθειας αναλωσίμων υπολογίστηκε με προσαύξηση 3% ετησίως.
8. Τα ποσά που απεικονίζονται στο κωδικό με α/α 8 αναφέρονται σε μεταβίβαση εισοδήματος και δαπανών μέσω του Δήμου σε Τρίτους όπως σε Παιδικό σταθμό, Δημοτικό στάδιο, Πνευματικό κέντρο του Δήμου, Σχολικές επιτροπές, κλπ.

5.1.1 Πρόβλεψη επενδυτικού σχεδίου ετών 2006-2007-2008 Δήμου Αρχανών.

ΚΩΔ.	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΠΡΟΒΛΕΨΗ ΕΞΟΔΩΝ 2006	ΠΡΟΒΛΕΨΗ ΕΞΟΔΩΝ 2007	ΠΡΟΒΛΕΨΗ ΕΞΟΔΩΝ 2008
10	Αγορές κτιρίων τεχνικών έργων και προμήθειες παγίων	235.000,00	335.000,00	315.000,00
11	Έργα	888.145,19	3.260.145,21	4.240.145,21
12	Μελέτες, έρευνες, πειραματικές εργασίες και ειδικές δαπάνες	250.000,00	300.000,00	450.000,00
13	Τίτλοι πάγιας επένδυσης (συμμετοχές σε επιχειρήσεις)	0,00	0,00	0,00
	ΣΥΝΟΛΟ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ	1.373.145,19	3.895.145,21	5.005.145,21

Στο παραπάνω πίνακα απεικονίζονται οι επενδυτικές δαπάνες του Δήμου Αρχανών, έτσι όπως προβλέπονται για τα επόμενα έτη. Τα ποσά που παρουσιάζονται προκύπτουν ως εξής:

- 1 Τα ποσά που αναφέρονται στο κωδικό με α/α 10 σύμφωνα με τον προϋπολογισμό του Δήμου, απεικονίζονται αναλυτικά στο πίνακα Νο 5.3
- 2 Τα ποσά που αναφέρονται στο κωδικό με α/α 11 σύμφωνα με τον προϋπολογισμό του Δήμου, απεικονίζονται αναλυτικά στο πίνακα Νο 5.4
- 3 Τα ποσά που αναφέρονται στον κωδικό με α/α 12 σύμφωνα με τον προϋπολογισμό του Δήμου, απεικονίζονται αναλυτικά στο πίνακα Νο 5.5

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ

Πίνακας 5.3 Αγορές κτιρίων τεχνικών έργων και παγίων.

ΔΗΜΟΣ ΑΡΧΑΝΩΝ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ				
Α/Α	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ	ΕΤΗ		
		2006	2007	2008
1	Αγορά οικοπέδων στις Αρχάνες για χρήση χώρου στάθμευσης	150.000,00	100.000,00	100.000,00
2	Υπόλοιπο αγοράς οικοπέδου για την κατασκευή Δημαρχείου (έχει αγοραστεί κατά 75%)	70.000,00	70.000,00	
3	Αγορά κάδων απορριμμάτων	15.000,00	15.000,00	15.000,00
4	Αντικατάσταση παλαιών απορριμματοφόρων με νέα		150.000,00	150.000,00
5	Αγορά Η/Υ & Ηλεκτρονικών συστημάτων			50.000,00
	ΣΥΝΟΛΟ	235.000,00	335.000,00	315.000,00

Πίνακας 5.4 Προϋπολογισμός Τεχνικών έργων περιόδου 2006-2008.

ΔΗΜΟΣ ΑΡΧΑΝΩΝ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ			
ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ	ΕΤΗ		
	2006	2007	2008
Αγροτική οδοποιία (ΟΠΑΑΧ ΠΕΠ)	168.000,00		
Ολοκλήρωση συνεδριακού κέντρου	150.000,00	150.000,00	
Εργαστήρια κέντρου Περιβαλλοντικής εκπαίδευσης	100.000,00	70.000,00	
Αποχέτευση κάτω Αρχανών	30.000,00		
Κατασκευή χειμερινού Κινηματογράφου	350.000,00		
Κατασκευή δικτύων άρδευσης του Φράγματος		1.000.000,00	2.000.000,00
Ολοκλήρωση δικτύων ύδρευσης & αποχέτευσης των οικισμών του Δήμου		1.500.000,00	1.500.000,00
Κατασκευή κέντρου Ημερήσιας φροντίδας Ηλικιωμένων (ΚΥΦΗ)		300.000,00	
Κατασκευή νέου Δημαρχείου		100.000,00	600.000,00
Βελτίωση βατότητας αγροτικού οδικού δικτύου Δήμου Αρχανών (Πρόγραμμα "Θησέας")	90.145,19		
Επέκταση δημοτικού κοιμητηρίου Αρχανών (Πρόγραμμα "Θησέας")		140.145,21	
Συμπλήρωση αποχετευτικού δικτύου Δήμου Αρχανών			140.145,21
ΣΥΝΟΛΟ	888.145,19	3.260.145,21	4.240.145,21

Πίνακας 5.5 Προϋπολογισμός μελετών 2006-2008.

ΔΗΜΟΣ ΑΡΧΑΝΩΝ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ				
Α/Α	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ	ΕΤΗ		
		2006	2007	2008
1	Μελέτη πράξης εφαρμογής οικισμού Άνω Αρχανών	100.000,00	200.000,00	
2	Μελέτη λιμνοδεξαμενής στη θέση ΚΑΡΝΑΡΙ του Δήμου	150.000,00		
3	Μελέτη οριοθέτησης ρεμάτων Κάτω Αρχανών - Πασιδών		100.000,00	
4	Μελέτη παράκαμψης Βόρειου τμήματος Αρχανών			150.000,00
5	Μελέτη Ύδρευσης - Αποχέτευσης νέων επεκτάσεων			300.000,00
	ΣΥΝΟΛΟ	250.000,00	300.000,00	450.000,00

5.2 Διαχρονική απεικόνιση των αναγκαίων εσόδων για την κάλυψη των λειτουργικών και επενδυτικών δαπανών (έτη 2005-2008).

ΚΩΔ.	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 2005	ΠΡΟΒΛΕΨΗ ΕΣΟΔΩΝ 2006	ΠΡΟΒΛΕΨΗ ΕΣΟΔΩΝ 2007	ΠΡΟΒΛΕΨΗ ΕΣΟΔΩΝ 2008
01	Πρόσοδοι από ακίνητη περιουσία	5.400,00	5.670,00	5.953,50	6.251,18
02	Έσοδα από κινητή περιουσία	450.000,00	450.000,00	450.000,00	450.000,00
03	Έσοδα από ανταποδοτικά τέλη και δικαιώματα	634.282,00	697.710,20	767.481,22	844.229,34
04	Έσοδα από λοιπά τέλη δικαιώματα και παροχή υπηρεσιών (Κοινόχρηστοι χώροι, πλατείες, Νεκροταφεία κλπ)	123.025,37	135.327,91	148.860,70	163.746,77
05	Φόροι και εισφορές	38.000,00	41.800,00	45.980,00	50.578,00
06	Έσοδα από επιχ/σεις για λειτουργικές δαπάνες	963.651,46	1.550.000,00	1.550.000,00	1.550.000,00
07	Λοιπά τακτικά έσοδα	12.600,00	12.600,00	12.600,00	12.600,00
0	ΣΥΝΟΛΟ ΤΑΚΤΙΚΩΝ ΕΣΟΔΩΝ	2.226.958,83	2.893.108,11	2.980.875,42	3.077.405,28
11	Έσοδα από εκποίηση κινητής & ακίνητης περιουσίας	0,00			
12	Έκτακτες επιχ/σεις για τη κάλυψη λειτουργικών δαπανών	102.717,85	44.160,00	10.500,00	0,00
13	Επιχορηγήσεις για επενδύσεις	8.884.493,09	1.373.145,19	3.895.145,21	5.005.145,21
14	Δωρεές - Κληρονομίες - Κληροδοσίες	0,00	0,00	0,00	0,00
15	Προσαυξήσεις - πρόστιμα - παράβολα	71.000,00	70.000,00	70.000,00	70.000,00
16	Λοιπά έκτακτα έσοδα	21.702,93	50.000,00	50.000,00	50.000,00
1	ΣΥΝΟΛΟ ΕΚΤΑΚΤΩΝ ΕΣΟΔΩΝ	9.079.913,87	1.537.305,19	4.025.645,21	5.125.145,21

Επεξηγήσεις- σχόλια που αφορούν τους κωδικούς εσόδων:

1. Οι πρόσοδοι από ενοίκια υπολογίζονται με μια ετήσια αύξηση της τάξεως του 5%.
2. Τα έσοδα από κινητή περιουσία περιλαμβάνουν μίσθωση μηχανημάτων, χρηματοδότηση της αστικής εταιρείας ΡΟΗ, κλπ. Τα έσοδα αυτά προβλέπονται σταθερά για τα επόμενα έτη.
3. Τα έσοδα από ανταποδοτικά τέλη (καθαριότητας, φωτισμού κλπ.) υπολογίζεται να αυξάνονται κατά 10% ετησίως. Η αύξηση αυτή υπολογίζεται λαμβανομένου υπόψη του ρυθμού αύξησης της μισθοδοσίας του προσωπικού (5,5%) και των λοιπών λειτουργικών εξόδων του Δήμου (3%). Επίσης θα

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ

αυξηθούν επιπλέον κατά 1.5% προκειμένου να χρηματοδοτηθεί το επενδυτικό πρόγραμμα του Δήμου.

4. Τα έσοδα αυτά προβλέπεται να αυξάνονται με ρυθμό 10% ετησίως για την κάλυψη του επενδυτικού προγράμματος του Δήμου.
5. Τα έσοδα αυτά υπολογίζονται ποσοστιαία στα παραπάνω έσοδα (κωδικός 04) και αυξάνονται με τον ίδιο ρυθμό (10%).
6. Τα έσοδα αυτά περιλαμβάνουν τακτική χρηματοδότηση από το Ελληνικό Δημόσιο για την κάλυψη των λειτουργικών εξόδων καθώς και δραστηριοτήτων και φορέων που πληρώνονται μέσω του Δήμου όπως παιδικοί σταθμοί, σχολικές επιτροπές κλπ.
7. Τα λοιπά τακτικά έσοδα εμφανίζονται σταθερά για όλη τη περίοδο.
12. Τα ποσά αυτά αντιστοιχούν σε επιχορήγηση έκτακτου προσωπικού το οποίο με βάση τα προγράμματα απασχόλησης τους θα αποχωρήσου σταδιακά εντός του 2006 και 2007.
13. Τα ποσά που αναφέρονται στις επιχορηγήσεις επενδύσεων προϋπολογίζονται στο ύψος των δαπανών για επενδύσεις, μελέτες, κλπ.
15. Οι εισπράξεις από πρόστιμα και προσαυξήσεις σύμφωνα με ρεαλιστικούς υπολογισμούς θα κινηθούν σταθερά στο επίπεδο των 70.000,00 ευρώ ετησίως. Τυχόν διαφοροποιήσεις από χρόνο σε χρόνο κρίνονται αμελητέες.
16. Τα έσοδα αυτά αντιστοιχούν σε εισφορές άλλων ΟΤΑ για μισθοδοσία ελεγκτών και εισπρακτόρων, καθώς και σε άλλα έσοδα από δαπάνες για λογαριασμό τρίτων.

5.3 Συνολική διαχρονική εικόνα της εξέλιξης των εσόδων- εξόδων του Δήμου Αρχανών .

Α/Α	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ	ΕΤΗ				ΣΥΝΟΛΑ
		2005	2006	2007	2008	
A	Τακτικά έσοδα Δήμου	2.226.958,83	2.893.108,11	2.980.875,42	3.077.405,28	11.178.347,64
B	Έκτακτα έσοδα δήμου	9.079.913,87	1.537.305,19	4.025.645,21	5.125.145,21	19.768.009,48
= A+B	Σύνολο Εσόδων	11.306.872,70	4.430.413,30	7.006.520,63	8.202.550,49	30.946.357,12
Δ	Λειτουργικά έξοδα	3.556.576,76	3.537.238,23	3.631.311,80	3.729.234,41	14.454.361,20
E	Επενδύσεις	7.987.158,46	1.373.145,19	3.895.145,21	5.005.145,21	18.260.594,07
Γ= Δ+E	Σύνολο Λειτουργικών εξόδων & επενδύσεων	11.543.735,22	4.910.383,42	7.526.457,01	8.734.379,62	32.714.955,27
= Γ - ΣΤ	ΔΙΑΦΟΡΑ ΕΣΟΔΩΝ - ΔΑΠΑΝΩΝ ΠΡΟΣ ΚΑΛΥΨΗ	-236.862,52	-479.970,12	-519.936,38	-531.829,13	-1.768.598,15

Παρατηρήσεις:

1. Η κάλυψη του ποσού των 236.862,52 ευρώ για το έτος 2005, γίνεται από το Δήμο από δανεισμό και από προϋπολογισμό εσόδων παρελθόντων οικονομικών ετών.
2. Για τα επόμενα έτη η κάλυψη της διαφοράς των εσόδων από τα έξοδα μπορεί να πραγματοποιηθεί:
 - Με δανεισμό με χαμηλότοκο δάνειο σταθερού επιτοκίου.
 - Με αποθεματικά και χρηματικά διαθέσιμα προηγούμενων ετών.
 - Με εισπράξεις από απαιτήσεις παρελθόντων ετών

Από τα παραπάνω βλέπουμε ότι ο Δήμος Αρχανών έχει υπολογίσει στις καταστάσεις του τα ποσά που είναι απαραίτητα για τις προβλεπόμενες επενδύσεις.

Αν τυχόν υπάρξει διαφορά εσόδων – εξόδων αυτή θα καλυφθεί από δάνεια ή άλλες πιθανές πηγές εσόδων.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η παρούσα εργασία προσεγγίζει την ιδιαίτερη πραγματικότητα ενός περιφερειακού Δήμου όπως είναι ο Δήμος Αρχανών. Αποτυπώνει την υφιστάμενη κατάσταση σε επίπεδο βασικών υποδομών, υπηρεσιών και υλοποιούμενων προγραμμάτων.

Αναλύθηκαν οι βασικές κατευθύνσεις του επιχειρησιακού προγραμματισμού της Δημοτικής αρχής και των υπηρεσιών του Δήμου, τόσο σε σχέση με τα προβλήματα του τόπου όσο και με τις δυνατότητες και προοπτικές μονιμότερης αντιμετώπισής τους.

Από τη λεπτομερέστερη ανάλυση αυτού του επιχειρησιακού σχεδίου για την επόμενη δετία, επιβεβαιώνεται καταρχήν η πολιτική βούληση του Δήμου για συστηματικότερη και ορθολογικότερη προσέγγιση των τοπικών θεμάτων.

Διαπιστώνεται μια σαφή αναπτυξιακή κατεύθυνση των διαθέσιμων πόρων και των επιμέρους χρηματοδοτήσεων στους βασικότερους τομείς.

- Τομέας Φυσικού – Δομημένου περιβάλλοντος
- Τομέας Οικιστικού περιβάλλοντος
- Τομέας Κοινωνικού περιβάλλοντος και τέλος
- Τομέας Οικονομικού περιβάλλοντος

Παρά τους περιορισμούς που ακόμα υφίσταται η Τοπική Αυτοδιοίκηση στη χώρα μας, η εμπειρία του Δήμου Αρχανών αποδεικνύει ότι υπάρχει σαφώς δυνατότητα εξειδικευμένων σχεδιασμών και συστηματικών αντίστοιχων παρεμβάσεων σε ένα μεγάλο φάσμα τοπικών αναγκών και προβλημάτων.

Ο θεσμός της Τοπικής Αυτοδιοίκησης αναδεικνύεται επίσης σε κρίσιμο παράγοντα τόσο για την ανασύνθεση των τοπικών προβλημάτων και αναγκών σε αυτοδιοικητικό – πολιτικό επίπεδο όσο για την αποδοτικότερη κατανομή και κατεύθυνση των οικονομικών και ανθρωπογενών πόρων, με πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα για την τοπική κοινωνία.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ - ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Με άλλα λόγια, χωρίς την ενεργή εμπλοκή του Δήμου με σύγχρονους όρους, καμιά κεντρική πολιτική δεν μπορεί να διαρθρωθεί στις ιδιαίτερες πραγματικότητες των τοπικών κοινωνιών και να αποκτήσει ευδιάκριτο νόημα και λειτουργία σε τοπικό κοινωνικό επίπεδο.

ΠΗΓΕΣ

I) ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Σύγχρονες ανάγκες κοινωνικής φροντίδας, ΚΟΙΝΩ.ΠΟΛΙΤΙ.Α Κρήτης – Π.Τ.Σ.Κ.Α.Ε., Ηράκλειο Κρήτης 2005
- Μάρκετινγκ – Μάνατζμεντ, Philip Kotler, 7η έκδοση , 1991
- Επιχειρησιακός Προγραμματισμός, Dr. James W. Taylor, εκδόσεις Κριτήριο, 1997

II) ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

- <http://www.Archanes.gr>
- <http://www.eetaa.gr>

III) Πολλά στοιχεία προέρχονται από προφορικές συζητήσεις και συνεντεύξεις με υπαλλήλους του Δήμου Αρχανών.